

KAMU HUKUKU/PUBLIC LAW

Araştırma Makalesi/Research Article

Çocukların Çevrimiçi Cinsel Köleleştirilmesi ve Yasal Düzenlemelerin Etkinliği Sorunu*

Cyber Sexual Grooming of Children and the Effectiveness of Legal Regulations

Aysun ALTUNKAŞ**

ÖZ

Cinsel suç faillerinin çocuklara ulaşmak için oyun alanlarını, okulları ya da hedef çocukların yaşadıkları çevreyi kullandıkları varsayımı bulunmakla birlikte Bilgi Çağı ile birlikte bu varsayım değişmiştir. Zira artık çocuklar evlerinin hatta kendi odalarının güvenli olduğu kabul edilen ortamında, internet uygulamalarının sağladığı hızlı, doğrudan ve yaratıcı iletişim kanalları aracılığıyla duygusal olarak baştan çıkartılmakta, ikna ve manipüle edilmektedir. Yine bu yeni iletişim yöntemleri, faillerin mesajlarını anında dünyanın herhangi bir yerine iletebilmelerine ve aynı anda çok sayıda çocukla iletişimde olabilmelerine imkân tanımaktadır. Dünya çapında vaka sayılarının artış hızı ve farklı ülkelerde mahkeme kararlarına yansıyan vakaların gösterdikleri özellikler, çocukların cinsel köleleştirilmesine karşı yasal düzenlemeler yapılması zorunluluğunu doğurmaktadır. Çalışma kapsamında, çocukların cinsel köleleştirilmesi süreci ve bu fiillerle mücadele için uluslararası sözleşmelerde ve Anglosakson ve Kıta Avrupası sistemlerinin yaklaşımını yansıtmak amacıyla farklı ülke mevzuatlarında yer verilen düzenlemeler hakkında bilgi verilecek, sorunun çözümü bakımından ulusal mevzuatın yeterliliği değerlendirilecek ve eksiklik olduğu düşünülen noktalarda çözüm önerileri getirilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Çocukların çevrimiçi cinsel köleleştirilmesi, çocukların cinsel istismarı, çevrimiçi cinsel taciz, çocukların korunması, suçla mücadele.

* Makale gönderim tarihi: 07.11.2025 Makale kabul tarihi: 12.12.2025, "Çocukların Çevrimiçi Cinsel Köleleştirilmesi ve Yasal Düzenlemelerin Etkinliği Sorunu", *İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 13, Sayı 1, 2026, ss. 1-49, DOI: <https://doi.org/10.46547/imuhfd.2026.13.1.4>.

** Doç. Dr., Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Ceza ve Ceza Muhakemesi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi, aysun.altunkas@khas.edu.tr 0000-0001-8367-3582.

Çatışma Beyanı: Yazar/lar herhangi bir çatışma beyanı bildirmemiştir.

Conflict of Interest Statement: The author(s) have declared no conflict of interest.

ABSTRACT

It has stereotypically been presumed that perpetrators of sexual offenses gain access to children through physical spaces such as playgrounds, schools, or residential environments, this presumption has evolved with the advent of the Information Age. Increasingly, children are being emotionally groomed, coerced, and manipulated via rapid, direct, and sophisticated communication channels provided by digital platforms, often within environments traditionally regarded as safe—such as their homes, or even their personal bedrooms. These novel communication modalities afford offenders the capacity to disseminate messages instantaneously across the globe and maintain simultaneous interactions with multiple child victims. The escalating incidence rates observed worldwide, along with the characteristics of cases reflected in judicial decisions across various jurisdictions, underscore the urgent necessity for comprehensive legal frameworks aimed at preventing the sexual grooming of children. Within the scope of this study, the process of cyber sexual grooming of children will be examined, with a particular focus on relevant provisions in international conventions as well as in the domestic legislations of countries representing both Anglo-Saxon and Continental European legal systems. The study will further assess the adequacy of national legal instruments in addressing this issue and propose legislative and policy-oriented recommendations where deficiencies are identified.

Keywords: Cyber sexual grooming of children, child sexual abuse, cyber sexual harassment, protection of children, combat crime.

Giriş

Cinsel suç faillerinin çocuklara ulaşmak için oyun alanlarını, okulları ya da hedef çocukların yaşadıkları çevreyi kullandıkları varsayımı bulunmaktadır. Oysa Bilgi Çağı ile birlikte bu varsayım değişmiştir. Zira artık çocuklar evlerinin hatta kendi odalarının güvenli olduğu kabul edilen ortamında, Facebook, MSN, Whatsapp, X, Telegram, TikTok, WeChat, Instagram gibi uygulamaların sağladığı hızlı, doğrudan ve yaratıcı iletişim kanalları aracılığıyla duygusal olarak baştan çıkartılmakta, ikna ve manipüle edilmektedir. Yine bu yeni iletişim yöntemleri, failerin mesajlarını anında dünyanın herhangi bir yerine iletebilmelerine ve aynı anda çok sayıda çocukla iletişimde olabilmelerine imkân tanımaktadır¹. Bu

---

1 Sébastien Prat, Carol Jonas, “Sexual, Physical and Psychological Agression Linked to New Means of Communication: Child Pornography, Cyber-Grooming and Cyber-Bullying”, Ed. Keith V. Bletzer, *Assaults*, Nova Science Publishers, 2013, s. 152.

doğrultuda dünya çapında uzmanlar, çocukların çevrimiçi cinsel köleleştirilmesi² vakalarının artış hızına bakarak, çocukların cinsel köleleştirilmesinin sınır aşan, küresel bir risk haline gelmesi endişesini taşımakta³, hatta süreç bazı yazarlar tarafından “*zaman ayarlı bomba*” şeklinde isimlendirilmektedir⁴. Zira failer, sayısı ve türleri her geçen gün artan sosyal ağ ve uygulamalar üzerinden, hedef alınan çocukları sistematik köleleştirme yöntemlerini kullanmak suretiyle cinsel avantajlar sağladıkları ve manipüle ettikleri, görünüşte bir ilişki içerisine çekerek, cinsel amaçlarına ulaşmaya çalışmaktadırlar⁵. Vaka sayılarının artış hızı ve farklı ülkelerde mahkeme kararlarına yansıyan vakaların gösterdikleri özellikler, çocukların cinsel köleleştirilmesine karşı yasal düzenlemeler yapılması ve önlemler alınması zorunluluğunu doğurmaktadır.

Yapılan araştırmalar, çevrimiçi köleleştirmenin ana hedefinin ergenler olduğunu, zira failerin hedef çocukları belirlerken çocukların cinsel davranışlara rıza gösterme yeterlilikleri yanında bilişim sistemi kullanabilme ve bilişim sistemine erişim imkânına sahip olmalarını da dikkate aldıklarını göstermektedir. Araştırmalara göre, internet kullanan her yedi çocuktan biri internet ortamında cinsel bir taleple karşılaşırken, sosyal medya aracılığıyla fotoğrafını paylaşan her beş çocuktan biri risk altındadır. Ayrıca uzmanlara göre çocukların internet ortamında geçirdikleri sürelerin uzunluğu, çocuk üzerinde ebeveyn kontrolünün azlığı anlamına geldiğinden failerin bu çocukları hedef alma riskini artırmaktadır⁶. İnternet ve sosyal medya kullanım alışkanlıklarına dair *We Are Social 2025 Raporu*⁷ ve TÜİK’in *Çocuklarda Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması* raporuna yansıyan istatistikî veriler⁸ Türkiye’de 13-

2 Literatürde süreci ifade etmek üzere “*çocukların sanal cinsel köleleştirilmesi*” kavramı da kullanılmakla birlikte, “*sanal*” kavramı, çocukların yapay ya da dijital olarak üretilmiş ancak gerçek algısı veren görüntülerini ifade ederken; “*çevrimiçi*” kavramı, süreçte internetin araç olarak kullanıldığı halleri ifade ettiğinden, çalışma kapsamında “*çocukların çevrimiçi cinsel köleleştirilmesi*” kavramının kullanılması tercih edilmiştir. Sanal ve çevrimiçi kavramlarına ilişkin yapılan ayrıntılı açıklamalar ve farklarına yönelik değerlendirmeler için bkz. Gülbike Nilay Elverdi-Tuna, *Ceza Hukuku Boyutuyla Çocukların Çevrimiçi Cinsel İstismarı*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, 2021, s. 9, 10.

3 Li Hui, Chew Wei Xin, Majeed Khader, “Understanding the Behavioral Aspects of Cyber Sexual Grooming: Implications for Law Enforcement”, *International Journal of Police Science & Management*, Cilt 17, Sayı 1, 2015, s. 40.

4 Prat, Jonas, s. 163.

5 Hui, Xin, Khader, s. 40.

6 Prat, Jonas, s. 158.

7 Söz konusu Rapor’un ayrıntıları için bkz. <https://wearesocial.com/wp-content/uploads/2025/02/GDR-2025-v2.pdf> (25.07.2025).

8 Anılan araştırma sonuçlarına göre Türkiye’de çocuklarda 2021 yılında yüzde 82.7 olan internet kullanım oranı, 2024 yılında yüzde 91.3’e çıkarken, bu oran erkek çocuklarında yüzde 92.2, kız çocuklarında ise yüzde 90.3 olarak belirlendi. İnternet kullanan çocukların yüzde 97.4’ü

17 yaş arası gençlerin de içerisinde bulunduğu grubun, internet ve sosyal medya kullanım oranları ve süreleri itibarıyla karşı karşıya olabilecekleri risk düzeyinin yüksekliğini göstermesi açısından önemlidir.

Çocukların cinsel köleleştirmeye karşı korunması ve bu davranışlarla etkili şekilde mücadele edilebilmesi için ulusal mevzuatın yeterliliğinin bütüncül bir yaklaşımla değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda çocukların cinsel köleleştirilmesinin çocukla kurulan sözde güven ilişkisi kapsamında kimi örneklerde aylar, hatta yıllara yayılan süreçlerde gerçekleşmesi; çocuğun iradesinin bu süre içerisinde fail tarafından manipüle edilerek sakatlanması nedeniyle özellikle 15-17 yaş aralığındaki çocukların faille aralarında geçen cinsel yazışma ya da cinsel görsel paylaşımlarını rızaları ile gerçekleştirdiklerini beyan etmeleri; fail ile mağdur çocuk arasındaki iletişimin çoğu zaman internet ortamı üzerinden gerçekleşmesinin suçun tespiti ve delillerin elde edilmesi bakımından yarattığı sorunlar; suçun tespit edildiği ve delillere ulaşılabilirdiği hallerde de milli yargı yetkisi⁹ ve elektronik delillerin sağlamlığına dair tartışmalar; bazı örneklerde cinsel davranışların internet ortamı dışına taşınarak failin mağdur çocukla gerçek hayatta görüşmesi ve fiziksel cinsel davranışların da gerçekleştirildiği bir seyrin bulunması, ancak burada da davranışların çocuğun rızası ile gerçekleştiği iddiası kaynaklı olarak cinsel istismar kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceğine dair sorunlar bulunmaktadır.

Bu doğrultuda çalışma kapsamında, çocukların cinsel köleleştirilmesi süreci ve bu fiillerle mücadele için uluslararası sözleşmelerde ve Anglosakson ve Kıta Avrupası sistemlerinin yaklaşımını yansıtmak amacıyla farklı ülke mevzuatlarında yer verilen düzenlemeler hakkında bilgi verilmesi yoluna gidilecek, ardından yukarıda aktarılan sorunlar ve benzeri sorunların çözümü

---

interneti düzenli olarak kullanırken, çocukların yüzde 42.9'unun hafta içi, yüzde 53.6'sının ise hafta sonu günde iki saat ve daha fazla bir süreyi internette geçirdiği tespit edildi. Yine söz konusu araştırmalara göre çocuklar interneti, en çok video izleme (yüzde 83.9), oyun oynama ve oyun indirme (yüzde 72.7) ve sosyal medya (yüzde 72.6) amacıyla kullandı. 2021 ve 2024 yıllarına ait söz konusu Raporlar'a yansıyan verilerin ayrıntıları için bkz. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Cocuklarda-Bilisim-Teknolojileri-Kullanim-Arastirmasi-2024-53638> (25.07.2025).

- 9 2001 yılında Japonya Yokohama'da düzenlenen II. Dünya Kongresi'nden beri çocukların ve ergenlerin cinsel sömürüden korunması konusunda önemli adımlar atılmakla birlikte, milli yargı yetkisi, çifte cezalandırma gerekçesiyle soruşturma ve kovuşturmalar önüne konulan engeller, ülkeler arasında adli yardımlaşma ve suçlu iade anlaşmalarının olmamasından kaynaklı sorunlar, etkin ve tutarlı soruşturma ve kovuşturma yokluğu nedeniyle çocuklar ve ergenlere yönelik cinsel suçların devam ettiğine dair tespitler için bkz. *The Rio de Janeiro Declaration and Call for Action to Prevent and Stop Sexual Exploitation of Children and Adolescents*, A. 13, III World Congress Against Sexual Exploitation of Children and Adolescents, Rio de Janeiro, Brazil, 25-28 November 2008, <https://www.mofa.go.jp/policy/human/child/congresso811-d.pdf> (08.05.2025).

bakımından ulusal mevzuatın yeterliliği değerlendirilecek ve eksiklik olduğu düşünülen noktalarda çözüm önerileri getirilmeye çalışılacaktır.

I. Genel Bilgiler

A. Tanım Sorunu

Çocukların cinsel köleleştirilmesi bir sürece yayıldığından ve farklı davranışlarla işlenebilmesi mümkün olduğundan, üzerinde uzlaşılan bir tanım getirilmesi zordur. Sağlık çalışanlarının, akademisyenlerin, hukukçuların ve kolluk kuvvetlerinin kendi çalışma alanlarıyla bağlantılı olarak farklı cinsel köleleştirme tanımları getirdikleri görülmektedir. Bu bağlamda en temel yaklaşım, süreç içerisinde failin kullandığı yöntemlerin esas alınması olabilir. Ancak bu tanım, süreçte failin, çocuğun güvenini ve itaatini kazanmak amacıyla gerçekleştirdiği davranışlardan oluşan kompleks ve çok aşamalı yapıyı dikkate almaması nedeniyle eleştirilmektedir. Bu nedenle de tek bir tanım kapsamında farklı disiplinlerin sürece dair değerlendirmelerini ve dayanak noktalarını yansıtmak güçlük arz etmektedir. Bu güçlüğü bir yansıması olarak literatürde süreci ifade etmek üzere “siber sömürü” (*cyber exploitation*), “internet ayartıcılığı” (*internet seduction*), “çocuk köleleştirme veya temini” (*procure or grooming of child*) ve “cinsel köleleştirme” (*sexual grooming*) gibi farklı terimlerin kullanıldığı görülmektedir¹⁰. Bugün bu kavramlardan çevrimiçi cinsel köleleştirme, süreci ifade etmek üzere ağırlıklı olarak kullanılan kavram haline gelmiştir. Bu bağlamda çevrimiçi cinsel köleleştirme de genel olarak, “çocuğun, çevresinin ve çocuğun yakınındaki yetişkinlerin çocuğun istismarı için hazırlandığı süreç”¹¹ ya da “muhtemel istismarcının, çocuğu istismara hazırlamak için çocuğun güvenini kazanmak amacıyla onunla görünüşte/ sözde arkadaşlık kurduğu süreç” şeklinde tanımlanabilir¹². Bu doğrultuda, köleleştirme, çocuğun cinsel davranışlara hazırlanması amacıyla genellikle cinsel olmayan bir yaklaşımla başlayan, baştan çıkarma ve manipüle etmeyi de içeren ve süreç sonunda saldırganın ileride çocuğu kendisiyle yüz yüze görüşmeye ikna etmek için tehdit veya şantaj malzemesi ya da porno içerik üretiminde kullanabileceği, çocuğun cinsel içerikli fotoğraf ya da videolarının ele geçirilmesine yan unsur olarak odaklanan uzun soluklu bir süreçtir¹³.

10 Hui, Xin, Khader, s. 42.

11 Samantha Craven, Sarah Brown, Elisabeth Gilchrist, “Sexual Grooming of Children: Review of Literature and Theoretical Considerations”, *Journal of Sexual Agression*, Cilt 12, Sayı 3, 2006, s. 297; aktaran: S. Chandra Mohan, Lee Yingqi, “Sexual Grooming as Offence in Singapore”, *Singapore Academy of Law Journal*, Cilt 32, Sayı 1, 2020, s. 96.

12 Alisdair Gillespie, “Child Protection on the Internet: Challenges for Criminal Law”, *Child & Fam LQ*, Cilt 14, Sayı 4, 2002, s. 411; aktaran: Mohan, Yingqi, s. 96 vd.

13 Hui, Xin, Khader, s. 42.

Berson'a göre ise köleleştirme, “aktif katılım, duyarsızlaştırma, güç ve kontrol içeren ve genellikle çocukla ilgili bilgiler elde edilerek onunla bir güven ilişkisinin kurulduğu yavaş ve kademeli bir süreçtir”¹⁴. Bu süreçte failin ana hedefi, ileride kendisinin istediği şekilde davranmasını sağlamak amacıyla mağdur çocukla bir güven ilişkisi inşa etmektir¹⁵.

Bu tanım girişimleri doğrultusunda dahi, çocukların cinsel köleleştirilmesinin kesin şekilde unsurlarını belirlemek ve dolayısıyla bu fiillerle mücadele amacıyla yasal düzenleme getirmek güçlük arz etmektedir. Bu doğrultuda literatürde bir failin çocukların cinsel köleleştirilmesi kapsamında değerlendirilebilmesi için, a) failin davranışlarının uygunsuz olarak nitelendirilebilir olması ve failin bu davranışları gerçekten gerçekleştirmiş olması ve b) failin davranışlarının, gelecekteki cinsel istismara zemin hazırlar mahiyette olması şeklinde iki koşulun karşılanması gerektiğine dair değerlendirmeler yapıldığı görülmektedir¹⁶. Bununla birlikte bir davranışın *uygunsuz* olup olmadığının kim tarafından hangi kriterler çerçevesinde belirleneceği net olmadığı gibi, hangi davranışların gelecekteki cinsel istismara zemin hazırlar mahiyette olduğunun kesin bir şekilde belirlenebilmesi de güçlük arz etmektedir. Bu doğrultuda söz konusu kriterlerin, suçta kanunilik ve dolayısıyla belirlilik ilkesinin geçerli olduğu ceza hukuku bakımından kabul edilebilmesi mümkün değildir.

Finkelhor'un cinsel suçların etiyojisini açıklayan 1984 tarihli teorisinden¹⁷ geliştirilen bir diğer teoriye göre ise çevrimiçi cinsel köleleştirmenin dört ön koşulu bulunmaktadır. Buna göre ilk koşul, fail ile hedef çocuk arasında, düşük özgüvene ve ilişki yeterliliğine sahip failin, üzerlerinde kontrol kurabileceği ve güç kullanabileceği çocuklara yönelmesi gibi, duygusal bir uyum bulunmasıdır. Buna ek olarak fail, çocuğa cinsel çekim duymalıdır. İkinci ön koşul, failin içsel engellerin üstesinden gelebilmesidir. Buna göre alkol veya uyuşturucu kullanımı, dürtüsellik, akıl hastalıkları ve stres bu anlamda içsel engellerin kaldırılmasına veya azaltılmasına sebebiyet veren faktörlerden bazılarıdır.

14 Ilene Berson, “Grooming Cyber victims: The Psychosocial Effects of Online Exploitation for Youth”, *Journal of School Violence*, Cilt 2, Sayı 1, 2008, s. 11; aktaran: Mohan, Yingqi, s. 97.

15 Mohan, Yingqi, s. 97.

16 Natalie Bennet, William O'Donohue, “The Construct of Grooming in Child Sexual Abuse”, *Journal of Child Sexual Abuse*, Cilt 23, Sayı 8, 2014, s. 968; Berson, s. 5; aktaran: Mohan, Yingqi, s. 97.

17 Finkelhor'un çocukların cinsel istismarını açıklayan “Önkoşul Teorisi”ne göre fail, suç teşkil eden cinsel davranışları gerçekleştirmeden önce dört aşamadan geçmektedir. Cinsel istismarın ön koşulunu teşkil eden bu dört aşama, 1) çocuğu cinsel yönden istismar etmeye yönelik motivasyon, 2) bireysel içsel engellerin üstesinden gelme, 3) istismarı engelleyen dışsal engelleri aşma ve 4) çocuğun direncini kırmadır. Merve Duysak, “Legal Developments as to ‘Cyber Grooming’ Actions from the Lanzarote Convention to Now”, *Athens Journal of Law*, Cilt 9, Sayı 4, 2023, s. 600.

Faile mağdurla baş başa kalma fırsatı veren ailevi sosyal izolasyon, yetersiz ebeveyn denetimi ve kültürel faktörler, failin sürece engel teşkil edebilecek dış etmenlerin üstesinden gelmesine imkân tanımakta ve çevrimiçi cinsel köleleştirmeye daha fazla alan açmaktadır. Son koşul ise failin, çocukla duygusal bir bağ ve güven ilişkisi kurmak suretiyle, çocuğun direnişini kırma ihtimalini artıran yöntemlerin kullanılmasıdır¹⁸.

Bir diğer tanıma göre ise çevrimiçi köleleştirme, faille mağdur çocuk arasında, çocuğun güvenini kazanmak ve çocuğu gerçek hayatta istismar edebilmek amacıyla çocuğun cinsel yönden duyarsızlaştırıldığı, online aktivitedir. Buna göre çevrimiçi köleleştirme, mağdurun güveninin kazanıldığı, onunla sözde bir arkadaşlık ilişkisinin kurulduğu ve çocuğun cinsel istismar amacıyla cinsel yönden duyarsızlaştırıldığı, uzun soluklu süreçtir¹⁹.

Bir diğer tanım girişimine göre ise çevrimiçi cinsel köleleştirmenin iki türü bulunmaktadır. Bunlardan ilkinde fail, çocuğun rızasını beklemeksizin, basitçe çocukla bir buluşma ayarlayabilmek için hassas çocukları belirlemektedir. İkincisinde ise çocuğu, zorlama olmaksızın cinsel davranışlar gerçekleştirmeye yöneltmek üzere, yetişkin ile çocuk arasında bir ilişkinin kurulduğu bir türe evrilmektedir²⁰.

Bu başlık altında son olarak şu husus ifade edilmelidir ki, çocukların çevrimiçi cinsel köleleştirilmesi, çocuk pornografisi ve siber zorbalık ile birlikte internet ortamında işlenen ve çocukları hedef alan üç suç tipinden biridir. Bu üç suç tipinin, saldırının doğası ve fail ve mağdur profilleri olmak üzere kendisine özgü karakteristik özellikleri bulunmaktadır²¹. Bu doğrultuda devam eden başlıklar altında çocukların cinsel köleleştirilmesi fiillerinin bu karakteristik özellikleri ortaya konulmaya çalışılacaktır.

B. Çevrimiçi Cinsel Köleleştirilmenin Aşamaları

İnternet ortamında işlenen cinsel suçlarla aynı zamanda gelişen ve bir cinsel suç tipi olan çocuğun çevrimiçi cinsel köleleştirilmesinde, bir diğer internet ortamında işlenen cinsel suç tipi olan ve fail ile mağdur çocuk arasında doğrudan bir bağın bulunmadığı çocuk pornografisinden farklı olarak, fail ile mağdur çocuk arasında doğrudan bir iletişim ve bağ bulunmaktadır²².

18 Hui, Xin, Khader, s. 45 vd.

19 Miljana Mladenovic, Vera Osmjanski, Stasa Vujicic Stankovic, "Cyber-Agression, Cyberbullying and Cyber-Grooming: A Survey and Research Challenges", *ACM Computing Surveys*, Cilt 54, Sayı 1, Aralık 2020, s. 1-12.

20 Prat, Jonas, s. 156.

21 Prat, Jonas, s. 152.

22 Prat, Jonas, s. 152.

Literatürde yapılan çalışmalar çocukların cinsel köleleştirilmesinin aşamaları konusunda da farklı sonuçlara ulaşmaktadır. Bu çalışmalardan birine göre çevrimiçi köleleştirme, çocukla arkadaşlık kurma, çocukla ilişki kurma, risk değerlendirmesi, ilişkiyi özelleştirme, ilişkiyi cinselleştirme ve sonuç olmak üzere altı aşamadan oluşmaktadır. Bu aşamalara yakından bakıldığında, **çocukla arkadaşlık kurma aşamasında** fail, kendisini potansiyel mağdur çocuğa tanıtmakta; aynı zamanda internet üzerinden çocukla ilgili mümkün olduğunca fazla bilgi toplamaya çalışmaktadır. Yine çocuğun gerçekten çocuk mu, yoksa çocuk gibi davranan bir yetişkin mi olduğunu anlamak amacıyla fail, çocuğun resimlerine ulaşmaya çalışmaktadır. **İlişki kurma aşamasında**, fail çocukla iletişim kurabilmek için onun hakkında daha fazla genel bilgi edinmeye çalışmaktadır. **Risk değerlendirmesi aşamasında** fail, çocukla internet üzerinden iletişim kurmasının kendisi için herhangi bir risk teşkil edip etmediğine dair değerlendirmelerde bulunmaktadır. **İlişkinin özelleştirilmesi aşamasında** fail, çocuğun güvenini kazanmaya odaklanmakta ve aralarındaki ilişkinin özel bir bağ olduğunu çocuğa hissettirmek için ona sevgi ve özen göstermektedir. **İlişkinin cinselleştirilmesi aşamasında** fail, çocukla farklı cinsel konular hakkında konuşmaya, ona bu konularla bağlantılı sorular yöneltmeye başlamakta ve çocuğu, gerçek fiziksel davranışlara hazırlamak amacıyla yaptığı konuşmalar ve sorduğu sorularla cinsellik konusunda adeta köleleştirmektedir. Sürecin son aşamasında ise fail, çocukla gerçek hayatta görüşmeye onu ikna etmeye çalışmaktadır. Letherman ise, bu aşamalardan ikincisini yani ilişki kurma aşamasını, kişisel bilgi edinme, çocuğun ilişkileri hakkında bilgi edinme, çocuğun favori aktiviteleri hakkında bilgi edinme ve çocuğa iltifat etme olmak üzere dört alt aşamaya ayırmaktadır²³.

Çevrimiçi cinsel köleleştirmeyi, manipülasyon, erişilebilirlik, ilişki kurma/uyum sağlama, cinsel içerik, risk değerlendirmesi ve kandırma olmak üzere altı aşamaya ayıran bir diğer çalışmaya göre ise cinsel köleleştirmede **manipülasyon**, failin, hedef çocuk üzerindeki gücünü ve kontrolünü artırmak ve hedef çocuğu, faile daha da bağımlı hale getirmek amacıyla kullanılmaktadır. Bu aşamada fail, mağdur çocuğu özel hissettirmek için ona iltifat etmekte, bu yolla mağdur çocuğun kendisini sevilen ve ilgi gösterilen bir kişi olarak hissetmesi sağlanmaktadır. Bu aşamada fail, mağduru baskılamak suretiyle, kendisinden korkmasını da sağlamaktadır. **Erişilebilirlik aşamasında** ise fail, hedef çocuğa sosyal platformlar ya da internet üzerinden serbestçe ulaşabilmektedir. Zira ebeveynlerin, çocukları ile doğrudan temas

23 Mladenovic, Osmjanski, Stankovic, s. 1-12.

kuran kişileri yakından takip ettikleri gerçek hayatın aksine sanal dünyada ebeveynler, sosyal medyada vakit geçiren çocuklarının gözetimi ve denetimi konusunda daha ihmalkâr davranabilmektedirler. **İlişki kurma veya uyum sağlama aşamasında** ise fail, hedef çocuğun kendisiyle iletişim kurarken rahat hissetmesini sağlamak için davranışları ve çocukla iletişim şekline dair çeşitli ayarlamalar yapmaktadır. Yine bu aşamada fail, çocuğun ilgi alanları ve çevresi hakkında bilgi edinmekte ve bu sayede davranışlarının, çocuğun çevresindekiler tarafından bilinmemesini ve çocukla olan iletişiminin gizli kalmasını sağlamaktadır. Çocukla cinsel birliktelik failin temel amacı olduğundan, çocukla olan ilişkide geline bir sonraki aşama **cinsel içeriktir**. Bu aşamada genel olarak fail, hedef çocukla arasındaki “kimya”nın tuttuğuna kanaat getirirse, çocuğu kendisiyle cinsel bir ilişki başlatabilmek amacıyla görüşmek için davet etmektedir. Bu cinsel ilişki, cinsel içerikli konuşmalar, çocuğu baştan çıkartma ya da pornografik içerikler gönderme gibi çeşitli şekillerde gerçekleşebilir. **Risk değerlendirme aşamasının** ise, hedef çocuğun kişiliği, yaşadığı çevre ya da internet kullanımına bağlı olarak değişen farklı görünimleri olabilir. Buna bağlı olarak fail, risk yönetim sürecini planlamaktadır. Buna göre failerin risk yönetimi bakımından, a. failin teknoloji kullanımına ve elindeki donanıma bağlı olan, b. failin çocukla kamusal alanda iletişim kurmaktan kaçınması ve sadece kişisel e-mail ya da mobil telefon kullanımı ve c. mağdurun çevresinden uzak bir ortamda gerçekleştirilmek üzere planlanan görüşmeler olmak üzere üç yöntem kullandıkları ifade edilmektedir. Son aşama olan **kandırma aşamasında** ise çoğu fail, çocuğa kendisiyle özel bir ilişki kurmak isteyen bir yetişkin olduğunu söylemektedir. Mağdur çocuklar, bu süreç sonunda fail ile yüz yüze görüşebilmekte ve onunla cinsel ilişkiye girebilmektedir. Bu doğrultuda çoğu mağdurun aslında bir yetişkin ile iletişim kurduklarını bildikleri ve bu kişiyle görüşmek için risk aldıkları tespitinde bulunmaktadır²⁴.

Bununla birlikte literatürde çevrimiçi cinsel köleleştirmeyi, hedef çocuğun belirlenmesi, çocukla arkadaşlık veya ilişki kurma, risk değerlendirme, ilişkiyi özelleştirme ve çocuğu izole etme, ilişkiyi cinselleştirme ve çocuk üzerindeki kontrolü devam ettirme olmak üzere beş aşamada değerlendiren çalışmalar da bulunmaktadır. Buna göre; **hedef çocuğun belirlenmesi** sürecinde fail, sosyal platformlarda çok fazla şey söylemeyen ama başkalarının ilgisine ve anlayışına önem veren çocukları belirlemektedir. Daha da önemlisi bu çocuklardan duygusal açlık çeken ve düşük özgüven sahibi olanlar daha

24 Ali Johardi Wirogioto, “Criminal Responsibility of Child Cyber Grooming Perpetrators as a Form of Child Sexual Abuse on Social Media”, *International Journal of Social Service and Research (IJSSR)*, Cilt 3, Sayı 5, Mayıs 2023, s. 1138-1139.

fazla tercih edilmektedir. Fail, hedefini belirledikten sonra bu çocuğa veya çocuklara, sohbet odasından veya sosyal medya platformundan doğrudan mesaj göndermek suretiyle kendisini tanıtmaktadır. **Arkadaşlık ve ilişki kurma aşamasında** fail, çocuk hakkında bilgi toplamakta, çocuğun ihtiyaçlarını merkeze alarak çocuğa dikkatli ve planlı bir ilgi ve alaka göstermektedir. Her somut olayda, olayın özellikleri doğrultusunda bu süreç, saatlerden günlere ve hatta bazı olaylarda aylara yayılmak suretiyle farklılık gösterebilmektedir. Arkadaşlık kurulduktan sonra fail, mağdur ile daha kişisel konuları konuşmaya başlamakta, bu yolla çocuğun ihtiyaç duyduğu yetişkin koruyucu/bakıcı haline gelmektedir. Bu sayede çocuk, faille okuldaki ve evdeki günlük yaşantısı hakkında daha fazla bilgi paylaşmaya başlamakta ve ilişki, çocuğun değer verdiği daha özel (*intim*) bir görünüme kavuşmaktadır. **Risk değerlendirme sürecinde** failler, amaçlarına dair şüpheleri gidermek için çocukla adeta kırılması gereken şifreler içeren bir dille iletişim kurmaktadır. Örneğin 2010 yılında Atkinson ve Newton tarafından yapılan araştırma, faillerin hedef çocuklarla internet üzerinden kurdukları iletişim esnasında kısaltma ve sembollerden oluşan bir yazım dili kullandıklarını ortaya koymuştur. Bu bağlamda 2009 yılında Choo tarafından yapılan çalışma da söz konusu kısaltma ve sembollerini göstermek bakımından çok geniş kapsamlı bir içerik ortaya koymaktadır. Buna göre yazışmalarda “8”, oral seks; “143”, seni seviyorum; “ASL”, yaş, cinsiyet, yer (*Age/Sex/Location*); “KFY”, senin için öpücük (*kiss for you*); “KPC”, ebeveynleri habersiz/bilgisiz bırakmak (*keeping parents clueless*); “MOS”, omuzunun üzerinde anne (*mum over shoulder*); “PAL”, ebeveynler dinliyor (*parents are listening*) ve “RUH”, cinsel olarak istekli misin (*Are You Horny*) karşılığı olarak kullanılan kısaltma ve sembollerdir. Buna ek olarak failler, fark edilme riskini tespit etmek amacıyla çocuğa, bilgisayarın evde bulunduğu yere ya da kaç yetişkinin bu bilgisayarı kullandığına dair sorular da yöneltilmektedirler. **İlişkiyi özelleştirme ve çocuğu izole etme aşamasında** ise fail, çocukla “çok iyi arkadaş” oldukları ve yalnız kalabildikleri bir sözde dünya yaratmak suretiyle çocukla arasındaki özel bağı pekiştirmektedir. Bu aşamada failler, çocukları, onları en iyi kendilerinin anladığına inandırmak ve ihtiyaç duydukları ilgi ve şefkati göstermek suretiyle çocukların özel ihtiyaçlarından yararlanmaktadır. **İlişkiyi cinselleştirme ve çocuk üzerindeki kontrolü sürdürme aşamasında** ise fail, çocuğu adeta kendi versiyonuyla bir cinsel eğitimden geçirmek ve kendi cinsel deneyimlerini paylaşmak suretiyle, çocuğun cinsellik algısını şekillendirmektedir. Çocuğun cinselliğe yönelik doğal merakını istismar etmek amacıyla fiziksel köleleştirme ve ilişkinin cinsellik düzeyini ilerletmek amacıyla cinsel uyarımlar kullanılmaktadır. Failler ayrıca, çocuğun onların cinsel

arzularını tatmin amacıyla iş birliği göstermesini ve sessizliğini garanti altına almak amacıyla psikolojik köleleştirme yöntemlerini de kullanmaktadırlar. Bu bağlamda bazı vakalarda, çocuğun cinsel içerikli görüntüleri, çocuk üzerindeki kontrolün ve sürecin devamlılığının sağlanmasında kullanılabilir. Bu psikolojik kontrolün bir sonucu olarak, birçok vakada çocuklar, faili sevdiklerini ifade etmekte ve cinsel davranışlar bakımından adeta *suçu* üstlenmektedirler. Diğer olaylarda ise gizlilik, tehdit veya şantaj ve suçlama, çocuğun sürece iş birliğini sağlamak bakımından sıklıkla kullanılan yöntemlerdir²⁵.

Hedef çocukların belirlenmesi ve onların güveninin kazanılması noktasında dikkatli ve uzun bir planlama sürecinin varlığı²⁶, çevrimiçi cinsel köleleştirmeyi çocuğa karşı işlenen diğer cinsel suçlardan ayırt edici unsurdur. Yapılan araştırmalar, failin çocukla gerçek hayatta görüşmesinden önce internet üzerinden yürütülen iletişimin genellikle bir ay civarında olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte bazı örneklerde ilk online iletişimin ardından yirmi dört saatten kısa bir süre içerisinde gerçek hayat görüşmesinin gerçekleştiği de görülebilmektedir²⁷. Yine çevrimiçi köleleştirmenin ilk örneklerinde failer, hedef çocuklara online sohbet odalarında yaklaşmakta, çocuğa aynı konuya ilgi duyulduğu gösterilmek suretiyle çocukla bir güven ilişkisi tesis edilmeye çalışılmaktaydı. Bununla birlikte zaman içerisinde çocukların, popülerlik göstergesi olarak sosyal medya kullanım düzeyinin artması, bu çevrimiçi köleleştirme fiillerinin sosyal medya platformlarına kayması sonucunu doğurmuştur. Zira çocukların popülerlik seviyelerini artırmak amacıyla güvenlik risklerini göz ardı ederek, sosyal medyada kendileri ile ilgili daha fazla bilgi paylaşımı yaptıkları görülmektedir. Kişisel bilgi paylaşımının artması da çocuğun bulunduğu yerin tespitini kolaylaştırmanın yanında, çocukla daha agresif bir dilin kullanılabilirdiği ya da yüz yüze görüşme davetlerinin iletilebildiği cinsel sohbetlerin yapılabilmesi riskini artırmaktadır. Hatta bazı örneklerde failer, bu tip mesajları çocukların sosyal medya hesaplarından takipçileri de görebilecek şekilde paylaşmak suretiyle, çocukların stres seviyelerini ve hassasiyetlerini artırmaktadır. Yine uzmanlara göre, çocukla yüz yüze bir temasın gerçekleşmediği örneklerde bile, sadece çevrimiçi köleleştirmenin varlığı dahi çocukların psikolojisini ciddi şekilde olumsuz etkilemektedir²⁸.

Öte yandan bazı örneklerde çocukla kurulan iletişim esnasında çocuktan elde edilen cinsel içerikli görseller ya da yazışmalar, çocukla olan iletişimin devamı

25 Hui, Xin, Khader, s. 44.

26 Hui, Xin, Khader, s. 42.

27 Prat, Jonas, s. 157.

28 Prat, Jonas, s. 158.

ya da yüz yüze görüşmeye ikna noktasında aileyle, arkadaşlarla ya da sosyal medya üzerinden paylaşılacağına dair beyanlarla tehdit ya da şantaj malzemesi olarak da kullanılabilir²⁹.

C. Fail ve Mağdur

1. Faillerin Özellikleri

Davidson ve meslektaşları faili, çocukla sanal ya da gerçek hayatta cinsellik yaşamayı içeren bir ilişki kurmak amacıyla internet üzerinden iletişim başlatan kişi olarak tanımlamaktadırlar. Öte yandan yapılan araştırmalar doğrultusunda, tam bir fail profili çıkarılabilmesi mümkün olmasa da, *temas odaklı failler* ve *fantezi odaklı failler* olmak üzere iki tür fail profilinin ön plana çıktığı ifade edilmektedir. Buna göre *temas odaklı failler*, hedef çocukları gerçek hayatta bir görüşme gerçekleştirme hedefleri doğrultusunda belirlerken, *fantezi odaklı failler*, gerçek hayatta görüşme düşünceleri ya da istekleri olmaksızın sadece sanal cinsellik yaşama amacıyla hareket etmektedirler. Pedofil görüntüler indiren fantezi odaklı failer, çok az suçlu karakteristiğine sahiptirler. Bu kişiler, vakitlerinin çoğunu internette geçirdiklerinden, bu durum onlara gerçek sosyal hayat ilişkilerinden kaçınma imkânı tanımaktadır. İnternet ortamında kurdukları bağlantılar, bu kişilerin cinsel arzularını tatmin etmesini mümkün kılmaktadır. Yine bu kişilerin, büyük olasılıkla sosyal fobilerinin olması, onların düşük suç kayıtlarına ve tekerrür eğilimlerine sahip olmalarını da açıklamaktadır. Bu durum, onları gerçek hayatta istismar teşkil eden davranışları gerçekleştirmekten alıkoyan, koruyucu bir faktör olarak değerlendirilmeye de elverişlidir. Bu failer için hedef çocukla online gerçekleştirilen iletişim, çocuk pornografisi materyallerinin sağlayamadığı bir cinsel tatmin sağlamaktadır. Bununla birlikte bu fail grubunun göreceli olarak genç, iyi eğitilmiş ve adli sicili temiz olan kişilerden oluşması, çocuk pornografisi kullanıcıları ile ortak özelliklerini oluşturmaktadır. Bu doğrultuda

29 Örneğin İsveç'te yaşanan bir olayda 31 yaşındaki fail, 12-17 yaş aralığındaki kız çocukları ile internet üzerinden iletişim kurmuştur. Fail, söz konusu çocuklarla bu iletişimi kurarken kendisini fotoğrafçı ya da masör olarak tanıttığı farklı hesaplar kullanmakla birlikte, failin ana hesabı kendisini 25 yaşındaki model Alexandra olarak tanıttığı hesaptır ve fail bu kimlik üzerinden iletişim kurduğu kız çocuklarının güvenini kazanmış ve aradaki iletişimi zaman içerisinde özelleştirmiştir. Fail çocuklarla iletişimi esnasında onlarla ilgili bilgi toplamaya özellikle de çocukların cinsel aktiviteleri hakkında bilgi edinmeye çalışmış ve onları kendisi için eskort olarak çalışma konusunda cesaretlendirmiştir. Çocukları bu anlamda cesaretlendirmek için cinsel içerikli fotoğraf ya da video şeklinde görsellerini göndermeye ikna etmek amacıyla ücret teklif etmiştir. Bu şekilde elde ettiği görselleri kullanarak 150 kız çocuğuna ait profil ve çocukların bilgilerini ve görsellerini içeren bir veri tabanı oluşturmuş, sonrasında bu bilgi ve görselleri, çocukları kendisiyle yüz yüze görüşmeye ikna etmek için onları tehdit etmek amacıyla kullanmıştır. İsveç'te devam eden yargılamaların sonunda fail, çocukları baştan çıkarttığı, cinsel tacizde bulunduğu ve yıllar içerisinde 58 çocuğa cinsel istismarda bulunduğu gerekçesiyle 11 yıl hapis cezasına mahkum edilmiştir. Hui, Xin, Khader, s. 41.

çocuk pornografisi görüntülerini kullanan kişilerin zaman içerisinde fantezi odaklı faillere dönüşme ihtimali bulunduğu gibi, pedofil faillere dönüşme riski de bulunduğundan, literatürde bu fiillere potansiyel suç ihtimali olarak bakılması gerektiğini ifade eden çalışmalar da yer almaktadır³⁰.

Temas odaklı failler ise çocukları hedef alır ve istismar öncesinde onlarla bağ kurmaya çalışır. Temas öncesinde online gerçekleşen bu iletişim faillere, çocuklarla zorlayıcı olmayan bir iletişim kurma imkânı tanır. Küçüğe yönelik zorlayıcı olmayan bu yaklaşım, istismarın önemli bir unsurudur. Gerçekten de şiddet ve güç kullanımı çocuklara yönelik cinsel istismarın her zaman zorunlu bir unsuru değildir. Bazı failler, suç işleme yöntemlerinin bir parçası olarak, çocuğun onayını ararlar. Zira pedofil çekim, failin davranışı sapkın değilmiş ve çocuğun rızası varmış gibi izlenimler üzerinden, diğer bilişsel çarpıtmalarla bağlantılı olabilir.

Öte yandan 2009 yılında *Elliott ve Beech* tarafından yapılan araştırma ise çocukların çevrimiçi cinsel köleleştirilmesinde *tarayıcılar* veya *araştırmacılar*, *gezinler* ve *pornocular* olarak sınıflandırılan üç kategori fail profili olduğunu ortaya koymaktadır. Buna göre *tarayıcılar* ya da *araştırmacılar*, hedef çocuklarla sadece online iletişim kurmaya çalışanlardan oluşurken, *gezinler*, çocuklarla gerçek hayatta da görüşebilmek amacıyla cinsel içerikli iletişim gerçekleştirmektedirler. Bununla birlikte *pornocular* ise, çocukla kişisel bir iletişim kurmak yerine sadece porno içerik ya da materyal elde etmeye çalışan fail profiline karşılık gelmektedir. Aynı araştırmaya göre, bu üç profil grubundan ikisi yani *tarayıcılar* ve *gezinler*, çevrimiçi köleleştirme suçlarının faillerini oluşturmaktadır. Bununla birlikte bu tip materyaller çocukların ilgisini çekmek için kullanıldığından çocuk pornografisinin, çocuğun çevrimiçi cinsel köleleştirilmesi üzerindeki etkisi de göz ardı edilmemelidir. Zira bu materyaller yetişkinlerin, tartışma ya da sohbet gruplarına katılmasına ve bu yolla faillerin, kendi ihtiyaçlarını karşılayabilecek çocukları belirlemelerine imkân sağlamaktadır. Yine Kaliforniya'da 2007 yılında Gillsipie tarafından yapılan bir araştırma, cinsel suçların %30'luk bir kısmının internet ortamında gerçekleştirildiğini göstermektedir. Bu kapsamda yapılan diğer araştırmalar da bu suçların faillerinin çoğunlukla erkekler olduğunu göstermektedir³¹.

Öte yandan çevrimiçi cinsel köleleştirme suçunun faillerini tanımlamak için pedofil ifadesi kullanılmakla birlikte³², literatürde bu kavramın kullanılmasının,

30 Prat, Jonas, s. 157.

31 Prat, Jonas, s. 156.

32 Libor Klimek, "European Responses Criminalising Online Solicitation of Children for Sexual Purposes", December 2020, 16 Balkan Social Science Review 8'e atıfla, Eylem Aksoy-Retornaz,

yamıltıcı ve yukarıda aktarılan fail çeşitliliği karşısında yetersiz kaldığı da ifade edilmektedir. Zira çevrimiçi cinsel köleleştirme faillerinin ağırlıklı olarak ergenleri hedef alması da, klasik pedofili tanımı dışında bir fail grubunun söz konusu olduğunun göstergesi olarak değerlendirilebilir³³.

Çocukların çevrimiçi cinsel köleleştirilmesinin çeşitli yönleri bulunmakta olup, failleri bu fiillere yönelten unsurların tespiti amacıyla da çeşitli araştırmaların yapıldığı görülmektedir. Bu araştırmalardan biri olan ve 2004 yılında Suler tarafından gerçekleştirilen çalışma, çocukların cinsel köleleştirilmesinin altında yatan altı unsur olduğu sonucuna ulaşmıştır. Buna göre; 1. Fiillerin internet ortamında gerçekleştirilmesinin failin kimliğinin belirlenememesi sonucunu doğurması unsuruna karşılık gelen *anonimlik*, 2. yine fiillerin gerçekleştirildiği ortamın yapısı nedeniyle toplumsal görünüm veya algı konusunda endişe duyulmamasına karşılık gelen *görünmezlik*, 3. bu iletişim yöntemlerinin özellikleri sonucu zaman gecikmelerinin normal tepkileri bozmasından kaynaklı *eş zamansızlık*, 4. iletişimin internet ortamında gerçekleşmesi ve yüz yüze iletişim yokluğu nedeniyle, taraflardan birinin diğerinin zihnini okuduğunu ya da aklından geçenleri anladığını düşünürken, diğer tarafın sahte bir imaj yaratmasından kaynaklı *tek benci/benmerkezci içe yansıtımlar*, 5. internet ortamının faille o ortamdaki kişiliği ile gerçek kişiliğini farklılaştırma imkânı vermesinin failin internet ortamında kendisine sahte bir dünya yaratma imkânı tanınmasına dayanan *ayrıştırıcı hayal gücü* ve 6. gerçek dünyada fail ile hedef çocuk arasında gerçek bir iletişim veya temas bulunmaması nedeniyle failin herhangi bir suç işlemediğini düşünmesine neden olan *minimum otorite durumu*, bu altı alt unsuru oluşturmaktadır³⁴.

Gerçekten de internetin gelişmesinden önce failin mağdurla iletişim kurabilmesi için doğrudan bir yaklaşım benimsemesi gerekmekte ve bu doğrudan iletişim nedeniyle failin kimliğinin gizlenebilmesi mümkün olmamaktaydı. Bu doğrultuda yine internet öncesinde fail, mağdur çocukla yoğun bir ilişki kurabilmek için yakın çevrelerinde yaşayan çocuklara özel ilgi göstermek, çocukların ebeveynlerinin güvenini kazanmak gibi belirli ikna

“Online Solicitation of Children for Sexual Purposes (Cyber Grooming) from the Turkish Legal Perspective”, *Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi – Journal of Criminal Law and Criminology*, Cilt 10, Sayı 1, 2022, s. 213.

33 Hui, Xin, Khader, s. 42. Pedofilinın tıbbi bir kavram olup, cinsel istismarı itiyad haline getirmiş failer bakımından kullanılabilir bir kavram olmakla birlikte, hukuken bu kavrama anlam yüklenmesinin güç olduğuna; faille yönelik pedofil nitelendirmesinde bulunmanın akademik düzeyin ötesinde pratik bir faydası bulunmadığına yönelik değerlendirmeler için bkz. Pınar Memiş-Kartal, *Türk Ceza Hukuku'nda Çocukların Cinsel İstismarı*, Der Yayınları, İstanbul, 2014, s. 39-42 (Çocukların Cinsel İstismarı).

34 Prat, Jonas, s. 156.

yöntemleri kullanmakta ya da doğrudan şiddet kullanımına yönelmekteydi. Oysa internetin devreye girmesi, faile çocuğun ebeveynleri ile temas kurmaksızın çocuğa yaklaşma, anonim kalma ya da sahte bir kimlik yaratma ve bu anonim ya da sahte kimlik üzerinden mağdur çocukla iletişim kurma imkânı tanımaktadır. Failin, çocukla kurduğu iletişim esnasında kimliğini ve yaşını saklaması ya da değiştirmesinin, çocuğun güveninin kazanılmasında ve sürdürülmesinde sıklıkla kullanıldığı ifade edilmektedir³⁵. Yine internetin sağladığı anonimlik de, bu ilişkide faile bir tür dominantlık/üstünlük hissi vermektedir. Ayrıca internet sayesinde çocukla iletişimin spontane bir şekilde ve mesafe sorunu olmaksızın gerçekleştirilebilmesi, failin fantezilerine gerçeklik hissi kazandırmaktadır³⁶.

Ayrıca internetin ve sosyal medya kullanımının artması ile birlikte, fotoğrafları da içeren ayrıntılı bilgilerin sosyal medya platformlarında paylaşılması, faillere çok daha hızlı ve hedef odaklı hareket etme imkânı vermektedir. Zira bu bilgiler sayesinde failer kendi sokaklarında ya da mahallelerinde yaşayan çocukları, onlarca hatta yüzlerce çocuktan ayırarak, iletişime geçtikleri bu çocuklarla yüz yüze görüşmeyi daha hızlı ve kolay bir şekilde gerçekleştirebilmektedirler. Yine internet ve sosyal medya hesaplarında paylaşılan kişisel bilgiler sayesinde failer, yetişkinlerden gelen cinsellik içeren yorumlara ya da iltifatlara daha açık ya da anlayışlı yaklaşan hassas çocukları da çok daha kolay bir şekilde tespit edebilmektedirler³⁷.

Wolak ve meslektaşlarının 2008 yılında University of New Hampshire'da Çocuklara Karşı İşlenen Suçları Araştırma Merkezi'nde (Crimes Against Children Research Center) yürüttükleri araştırma sonuçları da, failerin çocuklara karşı şiddet kullanmadığını ve sadistik eğilimler göstermediklerini ortaya koymaktadır. Söz konusu araştırmaya göre, çevrimiçi cinsel köleleştirme esnasında failer saldırganlık göstermemekte, çocukların kaçırılması ya da alıkonulması gibi davranışlar sergilenmesi ile genel olarak karşılaşmamaktadır. Yine çevrimiçi cinsel köleleştirme, çocukla uzaktan internet ortamından bilinçli bir şekilde iletişim kurulması ve ilişkinin devamı için de ciddi bir çaba sarf edilmesini gerektirdiğinden, failerin, anti sosyal kişilik özelliklerinin olmadığı söylenebilir. Yine failerin özellikleri ile ilgili önemli bir tespit de genel kanının aksine failerin, genellikle yabancılar olmadığı, çevrimiçi cinsel köleleştirme süreci öncesinde hedef çocuğun tanıdıkları olduğu tespittir. Bu tespiti destekler

35 Bu sahte hesapların, sahte isim, yaş, doğum tarihi, kardeşler, anne babalar, adres bilgisi, fiziksel özellik bilgisi ya da fotoğraflar içerebildiğine dair bkz. Aksoy-Retornaz, s. 214.

36 Prat, Jonas, s. 152-157 vd.

37 Prat, Jonas, s. 156.

doğrultuda, Choo'nun 2009 tarihli çalışmasına göre de; çevrimiçi cinsel köleleştirme vakalarının %85-95'inde hedef çocuklar, faili tanımaktadırlar³⁸. Dombrowski ve meslektaşlarının 2004 yılında, Wolak ve meslektaşlarının 2008 yılında yaptıkları çalışmalar ise gençlerin de yetişkinler ile eşit düzeyde çevrimiçi cinsel köleleştirme davranışları gerçekleştirdiğini ortaya koymuştur. Wolak ve meslektaşlarının anılan çalışmasına göre çevrimiçi cinsel köleleştirme davranışları sergileyen failerin istatistiki olarak dikkate değer bir kısmının bu davranışlar öncesine ait bir cinsel suç kaydı bulunmamaktadır; bununla birlikte, genç cinsel suç faileri, yetişkinliklerinde de cinsel suç işlemeye devam etmektedirler³⁹.

2. Mağdurların (Hedef Çocukların) Özellikleri

Yeni iletişim yöntemleri, çocuklara sosyal ilişki geliştirme ve düşüncelerini ifade özgürlüğü tanımaktadır. Bununla birlikte çocuklar genellikle internet ortamının riskleri hakkında bilgi sahibi olmadıkları gibi, kendilerine sosyalleşme ve ifade özgürlüğü imkânı tanıdığını düşündükleri bu iletişim şeklini kısıtlamayı da istememektedirler⁴⁰. Kaldı ki internet ortamında var olan ya da varsayılan özgürlük hissi, çocukları, gerçek hayatta olduğundan daha tedbirsiz ve rahat bir şekilde hareket etmeye yöneltmektedir⁴¹.

Yine yapılan araştırmalara göre bu fiillerin mağdurları, 14-17 yaş arası ergenlerdir. Zira bu yaş grubu, internet kullanmayı bilip, internet kullanma imkânına sahiptir. Yapılan araştırmalar da, internet üzerinden başlatılan cinsel suçların hedeflerinin, internet ve sosyal medya kullanım yoğunluğu ve uzunluğu nedeniyle genellikle ergenler olduğunu ortaya koymaktadır⁴². Yine internet ve sosyal medyada geçirilen sürelerin artmasının da, çocuk üzerindeki

38 Türkiye'de de doğrudan cinsel köleleştirme ile sınırlı olmamakla birlikte, cinsel istismar suçlarının faillerine yönelik yapılan araştırmalarda oranlar farklılık göstermekle birlikte, istismar teşkil eden davranışların ağırlıklı olarak çocuğu tanıyan kişiler tarafından gerçekleştirildiğini ortaya koymaktadır. Buna göre *Aydemir ve Yurtkulu* tarafından 2012 yılında gerçekleştirilen araştırma, çocuğu cinsel olarak istismar edenlerin %31'inin aile içinden, %54'ünün aile dışından olmakla birlikte tanıdık kişiler olduklarını, yalnızca %15'lik kısmının çocuğu tanımayan kişiler tarafından gerçekleştirildiğini ortaya koymaktadır. Karataş tarafından 2018 yılında gerçekleştirilen çalışmaya göre ise, çocuk istismarı vakalarının %77'si aile içinde, %11'i diğer akrabalar tarafından, %5'i çocuğu tanımayan kişilerce ve %2'lik kısmı ise çocuğun bakımı ile ilgilenen diğer kişilerce gerçekleştirilmektedir. Bu araştırma sonuçları için bkz. Mustafa Çalışkan, "Toplum ve Suç Araştırmalarında Sınırları Aşan Bir Suç: 'Çevrimiçi Çocuk İstismarı' ve Bu Suça Karşı Alınabilecek Önlemler", *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 61, 2019, s. 124.

39 Hui, Xin, Khader, s. 42.

40 Prat, Jonas, s. 152.

41 Hui, Xin, Khader, s. 41.

42 Örneğin yapılan araştırmalara göre internet ortamında fotoğrafını paylaşan ergenlerin yüzde yirmisi yani her beş ergenden biri risk altındadır. Prat, Jonas, s. 158.

ebeveyn denetimi azlığını göstermesi itibarıyla bu çocukların hedef alınması riskini artırdığı ifade edilmektedir. Bu doğrultuda uzmanlar, internet kullanım yaşının düştüğü ve ebeveynlerin de bu çocukların internet kullanımını kısıtlamadıkları ya da kimlerle iletişim kurduklarını takip etmedikleri tespitlerinden hareketle, zaman içerisinde çevrimiçi köleleştirme fiillerinin hedef yaş gruplarının da düşmesi riskine işaret etmektedirler⁴³.

Yine yapılan araştırmalara göre kız çocukları, karşı tarafın cinsel niyetleri hakkında daha fazla farkındalık kazanmalarını sağlayan erken olgunlaşmaları, bununla birlikte hangi bilgileri internet ortamında karşı tarafla paylaşıp, hangilerini paylaşmamaları gerektiğine dair değerlendirme kapasitesi eksiklikleri nedeniyle daha sık hedef alınmaktadır. Çocuğun cinsiyetinden bağımsız olarak, internet ortamı ve online ilişkiler hakkındaki bilgi azlığının, çevrimiçi cinsel köleleştirmenin bir başka karakteristik özelliği olduğunu ifade eden çalışmalar da bulunmaktadır. Buna göre; çocukların cinselliğe duydukları doğal ergen ilgileri karşısında, yetersiz teknoloji bilgi ve becerileri, onları failerin kolay hedefi haline getirmektedir⁴⁴.

Bu bağlamda yapılan araştırmalar, çoğu vakada mağdur çocukların iletişim kurdukları kişilerin bir yetişkin olduğunu bildiklerini göstermektedir⁴⁵. Bununla birlikte literatürde mağdur ya da hedef çocukların genellikle failin kendilerine yönelik cinsel ilgilerinin farkında olmadığını ifade eden tespitler⁴⁶ yapılsa da, aksi yönde failerin % 80 gibi büyük bir çoğunluğunun ilişkiyi cinselleştirmek konusundaki niyetlerine dair açık davrandıklarını gösteren çalışmalar da bulunmaktadır⁴⁷.

Mağdur çocuklar, genellikle psikolojik olarak stres altındaki çocuklardır. Hedef çocuklar genellikle daha önceden yaşadıkları bir travmadan kaynaklı olarak ya da bozuk/sorunlu aile ilişkileri nedeniyle kişisel imaj problemi/düşük özgüven sorunu olan çocuklardır. Bu sayede fail, çocuğu çevresinden kolayca izole edebilmekte ve çocuk üzerinde kontrol sağlayabilmektedir. Çocuklar da kendilerine rahatlık veya güven veren yetişkinlere karşılık vermekte; çevrelerindeki hiç kimsenin yapmadığı şekilde özgüvenlerini artıran kişilerle

43 Hui, Xin, Khader, s. 43; Prat, Jonas, s. 158.

44 Hui, Xin, Khader, s. 43.

45 Prat, Jonas, s. 156; Wolak ve meslektaşlarının 2008 yılında yaptıkları araştırma, internet üzerinden işlenen cinsel suçlarda, failerin, mağdurları yaşları ile ilgili yanıltma oranlarının çok düşük olduğunu, failerin sadece %5'inin kendisini 17 yaşın altında tanıttığını göstermektedir. Benzer şekilde failerin hedef çocukla iletişimleri esnasında cinsiyet ve yaşlarını saklamadıklarına dair diğer çalışmalar için bkz. Hui, Xin, Khader, s. 44; Wirogioto, s. 1139.

46 Prat, Jonas, s. 163.

47 Hui, Xin, Khader, s. 44.

iletişim kurmaya açık olmaktadır. Zira yüksek oranda çatışma, düşük seviyede iletişimin olduğu aile ortamlarında yetişen çocukların duygusal ihtiyaçlarının arttığı, bunun sonucu olarak da çocuğun sevgi ve şefkat için faile yöneldiği ifade edilmektedir⁴⁸. Benzer şekilde çevrimiçi zorbalığa ya da akran zorbalığına maruz kalan çocuklar da, akranları arasında dışlanmalarının sonucu olarak daha kırılabilir bir yapıya bürünmekte, günlük problemlerini paylaşacak kişi sayısının azlığı nedeniyle zorbalığa uğrayan çocukların güven ihtiyaçları artmaktadır⁴⁹. Bu ihtiyaçlarının giderilmesi amacıyla fail ile iletişim kurduğu sırada çocukların fotoğraflarının çekilmesi ya da videoya kaydedilmeleri halinde, bu çocuklar ilerleyen süreçte çocuk pornografisinin de mağduru haline gelebilmektedirler⁵⁰.

II. Uluslararası ve Ulusal Mevzuatta Durum

A. Uluslararası Sözleşmelerde Çocukların Çevrimiçi Cinsel Köleleştirilmesine Dair Düzenlemeler

Bu konuda değerlendirilmesi gereken ilk düzenleme çocuk haklarının korunması konusuna özgülenen 1989 tarihli BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'dir. Söz konusu Sözleşme'nin 34. maddesi ile taraf devletler, çocukları her türlü cinsel sömürü ve istismara karşı korumak ve çocuğun hukuka aykırı bir cinsel faaliyete girişmek üzere kandırılması veya zorlanmasını önlemek amacıyla gerekli önlemleri almakla yükümlüdürler. Türkiye'de 2002 yılında 4755 sayılı Kanun ile onaylanması uygun bulunarak iç hukukun bir parçası haline gelen BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne Ek Çocukların Satışı, Fahişeliği ve Çocuk Pornografisi ile ilgili İhtiyari Protokol ile diğer başlıkların yanında çocuk pornografisi ve istismarının internet ve diğer gelişen teknolojilere bağlı olarak artan erişilebilirliğine yönelik endişeler vurgulanmıştır. UNICEF'in 2008 tarihli Çocukların Güvenliği Online Global Zorluklar ve Stratejiler (*Child Safety Online Global Challenges and Strategies*) başlıklı Rio de Janeiro Deklarasyonu ve Çocuklara ve Ergenlere Yönelik Cinsel Sömürünün Önlenmesi ve Durdurulması için Aksiyon Çağrısı (*The Rio de Janeiro Declaration and Call for Action to Prevent and Stop Sexual Exploitation of Children and Adolescents*) ile devletler, BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin tüm taraf devletleri, çocukları cinsel sömürüden korumak konusunda gerekli önlemleri alma yükümlülüğü altına aldığını hatırlatmış (Preamble 4) ve tüm ülkelerde çocuklar ve ergenlere yönelik artan miktardaki cinsel sömürü ve cinsel

48 Hui, Xin, Khader, s. 43.

49 Neslihan Can, "Çocuğun Sanal Cinsel İstismarı", *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, Yıl 13, Sayı 50, Nisan 2022, s. 119.

50 Prat, Jonas, s. 158.

sömürünün internet aracılığıyla işlenmesinde olduğu gibi belli formlarının artışı karşısındaki endişelerini vurgulamışlardır (Preamble 3)⁵¹.

Bu başlık altında değerlendirilmesi gereken bir diğer önemli düzenleme ise kısaca Lanzarote Sözleşmesi olarak isimlendirilen Avrupa Konseyi Çocukların Cinsel Sömürü ve İstismara Karşı Korunması Sözleşmesi'dir (*Convention on Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse*)⁵². 25 Ekim 2007 tarihinde İspanya'nın Lanzarote Adası'nda imzaya açılan Sözleşme, 1 Temmuz 2010 itibarıyla yürürlüğe girmiştir. Çocukların cinsel sömürüsü ve istismarını engellemek ve bu tip davranışlarla mücadele etmek, cinsel sömürü ve istismara maruz kalan çocuk mağdurların haklarını korumak ve çocukların cinsel sömürü ve istismarına karşı ulusal ve uluslararası iş birliğini geliştirmek amacını taşıyan (m. 1) ve Türkiye'nin de tarafı olduğu söz konusu Sözleşme⁵³, "köleleştirme" olarak değerlendirilebilecek davranışları kapsamına alan ilk uluslararası metin olması itibarıyla de büyük bir önemi haizdir. Her ne kadar söz konusu Sözleşme metninde doğrudan "köleleştirme" ifadesi kullanılmamış olsa da, Sözleşme'nin 23. maddesi ile taraf devletlere, ulusal hukukun ilgili hükümlerine göre yasal olarak cinsel erginlik yaşına gelmemiş çocuklara, bilgi ve iletişim teknolojileri yoluyla bir yetişkinin, cinsel faaliyetlerde bulunmak veya çocuk pornografisi üretmek amacıyla buluşma teklifinde bulunmasını, bu teklifi takiben söz konusu buluşmayla sonuçlanacak icra hareketlerinin gerçekleşmesi halinde, suç olarak düzenlemek için gereken yasal ve diğer tedbirleri alma yükümlülüğü getirilmiştir. Taraf devletlerce söz konusu Sözleşme'nin etkili bir şekilde uygulanmasını temin amacıyla oluşturulan Lanzarote Komitesi de yapmış olduğu değerlendirmede, çocukların cinsel amaçlarla çevrimiçi köleleştirilmesinin bağımsız olarak yaptırıma bağlanması gerektiğini vurgulamıştır⁵⁴. Bu yönüyle söz konusu Sözleşme önemli olmakla birlikte, 23. madde kapsamında bir davranışın cezalandırılabilmesi için bir yetişkinin çocuğa cinsel faaliyetlerde bulunmak ya da çocuk pornografisi üretmek amacıyla buluşma teklifinde bulunmasının ardından, buluşmayla sonuçlanacak icra hareketlerinde bulunmasını, örneğin buluşma yerine gidilmesini aradığından⁵⁵ madde kapsamında değerlendirilebilecek davranışların kapsamını daralttığı, bu yönüyle de maddenin etkinliğinin azaldığı değerlendirilmesinde bulunulabilir.

51 <https://www.mofa.go.jp/policy/human/child/congresso811-d.pdf> (08.05.2025).

52 Söz konusu Sözleşme'nin çocuk haklarının güvence altına alınmasının Magna Carta'sı olduğuna dair tespitler için bkz. Duysak, s. 597.

53 RG 10.09.2011, No: 28050.

54 Aksoy-Retornaz, s. 216.

55 Aksoy-Retornaz, s. 216 vd.

Öte yandan Avrupa Birliği de 2011 yılında Çocukların Cinsel İstismarı ve Cinsel Sömürüsüyle ve Çocuk Pornografisiyle Mücadele Direktifi'ni (*The Directive on Combating the Sexual Abuse and Sexual Exploitation of Children and Child Pornography*) kabul etmiştir. Direktif, siber ortamın sağladığı anonimlik nedeniyle çocukların cinsel köleleştirilmesinin önemli bir tehdit olduğuna vurgu yapmakta ve çocukların cinsel amaçlarla çevrimiçi sömürüsünü suç olarak tanımlamaktadır. Lanzarote Sözleşmesi'ne benzer şekilde Direktif'in 6. maddesinde bilgi ve iletişim teknolojileri yoluyla bir yetişkinin, ulusal hukukun ilgili hükümlerine göre yasal olarak cinsel davranışlara rıza gösterme yaşına gelmemiş bir çocukla cinsel faaliyetlerde bulunmak veya çocuk pornografisi üretmek amacıyla buluşma teklifinde bulunmasını, bu teklifi takiben söz konusu buluşmayla sonuçlanacak icra hareketlerinin gerçekleşmesi halinde cezalandırılabilir kabul etmektedir. Bununla birlikte Direktif, Lanzarote Sözleşmesi'nden farklı olarak, bu davranışların en az bir yıl hapis cezası ile cezalandırılmasını öngörmek suretiyle ulusal hukuklarda söz konusu davranışlar karşılığında öngörülecek yaptırımın alt sınırını belirlemektedir. Ayrıca 6. madde sadece çocukların cinsel amaçlarla çevrimiçi cinsel köleleştirilmesini değil, çocuklara yönelik çevrimiçi olmayan cinsel sömürü davranışlarını da suç saymaktadır. Yine anılan Direktife göre devletler iç hukuklarında çevrimiçi cinsel köleleştirmeyi bağımsız suç sayabilecekleri gibi, cinsel istismar ya da cinsel istismara teşebbüs de sayabilirler. Söz konusu yasal düzenlemeleri yapmak bakımından devletlere 18 Aralık 2013 tarihine kadar süre verilmiştir. Ancak iç hukuklar düzeyinde uygulama ve sistem farklılıkları söz konusu olduğundan Direktif'in öngördüğü yasal düzenlemeleri ya da değişiklikleri yapmak suretiyle Direktif'i etkili bir şekilde uygulamak mümkün olmamış, 18 Aralık 2013 itibarıyla iç hukuklarında Direktif'in öngördüğü yasal düzenlemelere yer veren ülke sayısı 12'de kalmıştır⁵⁶.

Bu durumun yansıması olarak değerlendirilebilecek şekilde, Avrupa Birliği bünyesinde 2022 yılında çocukları cinsel istismardan korumak ve cinsel istismarla mücadeleye ilişkin bir öneri⁵⁷ verilmiştir. Zira söz konusu öneride de açıkça ifade edildiği üzere, Avrupa Birliği mevcut yasal düzenlemeler çerçevesinde çocukları cinsel istismar mağduru olmaktan korumak noktasında yetersiz kalmakta ve sorunun internet boyutu da bu konuda ayrı bir mücadele konusu olmaya devam ettiğinden, Avrupa Komisyonu, 24 Temmuz 2020'de Çocukları Cinsel İstismardan Daha Etkili Şekilde Korumak İçin Avrupa Birliği

56 Aksoy-Retornaz, s. 217 vd.

57 *Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council Laying Down Rules to Prevent and Combat Child Sexual Abuse*, 2022/0155 (COD), COM (2022) 209 Final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52022PC0209> (24.09.2025).

Stratejisi benimsemiştir. Söz konusu Strateji kapsamında yüz yüze ve internet ortamında gerçekleşen ve gün geçtikçe büyüyen cinsel istismar tehdidi ile daha etkili şekilde mücadele etmek, vakaları daha etkili şekilde soruşturmak ve mağdurları desteklemek bakımından çok daha geniş bir çerçevede eylem planı benimsenmiştir. Söz konusu önerinin önemli yeniliklerinden biri, internet servis sağlayıcılarına, Avrupa Birliği içerisinde ve üçüncü ülkelerde, önceden bilinen ya da sonradan eklenen ve çocuk istismarı ya da köleleştirilmesi ile bağlantılı içerikleri etkili şekilde tespit etme, yok etme ve bildirim yükümlülüğü getirmesidir⁵⁸.

B. Karşılaştırmalı Hukukta Durum

Çocukların çevrimiçi cinsel köleleştirilmesi dünya genelinde endişe yarattığından, ulusal düzenlemelerde de bu sorunla mücadele etmek amacıyla çeşitli hükümlere yer verildiği görülmektedir. Çocuklara karşı işlenen cinsel suçlar konusunda en ayrıntılı düzenlemelere sahip ülkelerden biri olan Birleşik Krallık'ta 2003 tarihli Cinsel Suçlar Yasası (*Sexual Offences Act*)⁵⁹, cinsel saiklerle bir çocukla buluşan ya da çocukla buluşmak amacıyla seyahat eden faileri yakalamak amacıyla cinsel temas yaşanmadan müdahalede bulunulmasına imkân tanımaktadır. Bu bağlamda fail, fiilin mahiyetine bağlı olarak farklı suçlamalarla karşılaşabilmektedir. Örneğin cinsel ilişkinin gerçekleştiği vakalarda fail, cinsel istismar suçundan sorumlu tutulmakta ve azami sınırdan cezalandırılmaktadır. Avustralya'da ise çocuğun çevrimiçi cinsel köleleştirilmesinin cezalandırılması için gerçek bir çocukla temas koşulu aranmamaktadır. Bu halde de failer, çevrimiçi cinsel köleleştirmeye teşebbüs nedeniyle Bölüm 367E kapsamında ya da cinsel bir suç işlemek amacıyla bilgisayara erişim nedeniyle Bilgisayarın Kötüye Kullanımı ve Siber Güvenlik Yasası (*Computer Misuse and Cybersecurity Act*) Bölüm 4 uyarınca cezai yaptırımla karşılaşabilmektedirler. Bu durum, 1998 tarihli Cinsel Suç Faillerinden Çocukları Koruma Yasası (*Protection of Children from Sexual Predators Act*) ile çocukların kişisel bilgilerine erişim amacıyla bilgisayar kullanımını yasaklayan ABD ile benzerlik göstermektedir⁶⁰.

Kıta Avrupası Sistemi'ne baktığımızda ise Fransa'da da çocukların cinsel amaçlarla köleleştirilmesi, 2007 yılında Fransız Ceza Kanunu'nun Çocuklara

58 Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council Laying Down Rules to Prevent and Combat Child Sexual Abuse, Explanatory Memorandum. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52022PC0209> (24.09.2025).

59 Tarihsel süreç içerisinde çocukların cinsel istismarının en yoğun işlendiği ülkelerden biri olan Birleşik Krallık'ın, neredeyse her olaya özgü ayrıntılı hükümler içeren söz konusu yasal düzenleme ile adeta geçmişte yaşananlar için çocuklardan özur dilediğine dair tespitler için bkz. Memiş-Kartal, *Çocukların Cinsel İstismarı*, s. 247.

60 Hui, Xin, Khader, s. 48.

Karşı İşlenen Cinsel Suçlar Bölümü'ne eklenen 227-22-1 maddesi ile suç haline getirilmiştir. Söz konusu düzenleme ile 15 yaşını doldurmamış bir çocuğa ya da kendisini 15 yaşını doldurmamış bir çocuk olarak tanıtan bir kişiye elektronik iletişim araçlarıyla cinsel teklifte bulunan bir yetişkinin iki yıl hapis cezası ve 30 bin Euro para cezası ile cezalandırılması öngörülmüştür. Bununla birlikte teklifi takiben buluşmanın gerçekleşmesi halinde failin, beş yıl hapis cezası ve 75 bin Euro para cezası ile cezalandırılması öngörülmüştür. Fransız Ceza Kanunu'nda failin suç teşkil etmesi için teklifin 15 yaşını doldurmamış çocuğa yapılmasının aranmasının nedeni, Fransız Ceza Hukukunda 15 yaşını doldurmamış çocukların cinsel ilişkiye gösterdikleri rızaya hukuken geçerlilik tanınmamasından kaynaklanmaktadır. Yine failin çocuğa cinsel amaçla yapmış olduğu tüm tekliflerin madde kapsamında değerlendirilebileceği de kabul edilmektedir⁶¹.

Lanzarote Sözleşmesi ve Avrupa Direktifi ile uyumlu düzenlemelere yer vermek suretiyle çocukların cinsel köleleştirilmesini suç haline getiren bir diğer ülke de Belçika'dır. Her ne kadar Belçika'da söz konusu failin suç olarak kabul edilmesi nispeten geç, 2014 yılında gerçekleşmiş olsa da bu düzenleme ile bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanarak, Belçika Ceza Kanunu'nun 5 (çocukların cinsel amaçlarla sömürülmesi, cinsel içerikli görüntü veya kayıtların rızaya aykırı olarak yayılması, çocukların cinsel istismar ya da tacizi), 6 (fuhuş amacıyla çocukların sömürülmesi) ya da 7. Bölümleri'nde (müstehcenlik ve çocuk pornografisi) düzenlenen fiilleri/suçları işlemek amacıyla çocuğa buluşma teklifinde bulunan bir yetişkin, bu teklifi, buluşmaya götüren bir icra hareketinin takip etmesi kaydıyla, bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacaktır⁶². Söz konusu maddenin uygulama alanı bulabilmesi için failin 18 yaşını doldurmuş, çocuğun ise teklif anında 16 yaşını doldurmamış olması ve teklifin, fail ile çocuğu fiziksel olarak bir araya getirmeye yönelik bir plan içermesi gerekmektedir. Dolayısıyla failin çocukla yüz yüze görüşme teklifinde bulunmaması halinde, fail çocukla internet ortamındaki iletişimi esnasında cinsel içerikli yazışmalar gerçekleştirirse, çocuğa cinsel içerikli görüntüler gönderse ya da bunları izletse veya tersine çocuk, cinsel davranışlarını kayda alıp faille gönderse ya da doğrudan kamera önünde

61 Aksoy-Retornaz, s. 219.

62 Bununla birlikte Belçika Ceza Kanunu'nda çocuğun çevrimiçi cinsel köleleştirilmesinin aile düzeni ve genel ahlaka karşı suçlar başlığı altında düzenlenmesinin bazı olumsuz yönleri olduğu, bu fiiller tam olarak önlenmek isteniyorsa fiilleri kapsamına alan suç tiplerinin koruduğu hukuki değerın mutlaka çocukların vücut tamlığı ve güvenliğini ön plana alarak düzenlenmesi gerektiğine; bu nedenle söz konusu suç tipinin düzenlenebileceği en doğru yerin kişilere karşı suçlar başlığı olduğu, zira önemli olanın çocuğu birey olarak korumak olduğuna dair değerlendirmeler için bkz. Duysak, s. 598-602.

cinsel içerikli davranışlar gerçekleşirse dahi bunların madde kapsamında değerlendirilme imkânı bulunmamaktadır. Bununla birlikte maddenin uygulama alanı bulması için yüz yüze görüşmenin bilfiil gerçekleşmesi, görüşme yer ve saatinin belirlenmesi aranmamakta; failin çocuğun buluşma yerine gitmesi için tren ya da otobüs bileti alması gibi bir icrai davranışın gerçekleştirilmesi yeterli görülmektedir⁶³.

İtalya'da ise çocukların cinsel amaçlarla internet ortamında sömürülmesi, İtalyan Ceza Kanunu'nda kişi özgürlüğü aleyhine suçlar başlığı altında düzenlenmektedir. Çocukların sömürülmesi başlıklı söz konusu düzenlemeye göre, 16 yaşını doldurmamış bir çocuğu sömüren kişi, bu fiilin başka bir suç teşkil etmemesi kaydıyla bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacaktır. Maddede sömürü kavramının tam bir tanımı yapılmamakla birlikte, maddenin düzenleniş şekli itibariyle söz konusu kavramın çocuğun güvenini kazanmak amacıyla internet veya diğer iletişim kanalları üzerinden aldatmaya yönelik, baştan çıkarıcı davranışlar ya da tehditler karşılığı kullanıldığı ifade edilmektedir. Çocuğun güveninin kazanılması noktasında bu davranışlardan birinin fail tarafından kullanılması yeterli görülmektedir⁶⁴.

Söz konusu düzenlemeler çevrimiçi cinsel köleleştirmenin önlenmesi bakımından önemli olmakla birlikte bazı sorunlu yanları da bulunmaktadır. Örneğin bu düzenlemeler çevrimiçi cinsel köleleştirmenin aşamalarına dair hükümler içermekte ve bunların cezalandırılmasına imkân tanımakla birlikte, bu düzenlemelerin hiçbirinde çevrimiçi cinsel köleleştirmenin tanımı yer almamaktadır; bu belirsizlik de çevrimiçi cinsel köleleştirmenin tanımlanmasını, tespitini ve yargılanma sürecini tartışmalı hale getirmektedir. Bu anlamda yaşanan bir başka sorun, söz konusu düzenlemelerin ağırlıklı olarak, çevrimiçi köleleştirmeyi takiben çocukla gerçek dünyadaki teması yasaklamakla birlikte, doğrudan köleleştirme sürecini yasaklayan yasal düzenleme eksikliğidir. Bu da söz konusu yasal düzenlemelerin çok geniş ya da çok dar olması nedeniyle, suçla mücadele bakımından etkinliklerini azaltmaktadır⁶⁵. Oysa Lanzarote Komitesi'nin de ifade ettiği gibi, çevrimiçi köleleştirmeyi takiben fail ile çocuk arasında fiziksel bir temas gerçekleşmese bile, sadece çevrimiçi köleleştirmenin kendisi ya da başka bir deyişle bu süreç dahi çocuklar bakımından büyük zararlara yol açmaktadır. Bu nedenle yasal düzenlemelerin fiziksel görüşme kadar hatta belki daha yoğun şekilde çevrimiçi köleleştirme sürecine de odaklanması ve bu süreci kapsamına

63 Aksoy-Retornaz, s. 219 vd.

64 Aksoy-Retornaz, s. 221.

65 Hui, Xin, Khader, s. 48.

alması gerekmektedir. Bu bağlamda tartışılması ya da değerlendirilmesi gereken bir diğer husus, uluslararası sözleşmelerde 18 yaşını doldurmamış herkes çocuk olarak kabul edilmekle birlikte, çocukların cinsel davranışlara rıza gösterme yaşı bakımından sınırın ülkelerin iç hukuk düzenlemelerine bırakılmış olmasından kaynaklanmaktadır. Bu da ülke uygulamaları arasında farklılıklara yol açtığı gibi⁶⁶, suçun oluşması bakımından failin, hedef çocuğun yaşını bilmesi gerektiğinden ve bu durum ispat zorluklarına yol açtığından ilgili düzenlemelerin uygulama alanlarının daralması sonucunu doğurmaktadır⁶⁷.

C. Ulusal Mevzuat Açısından Değerlendirme

Uluslararası hukukta durum başlığı altında da ifade edildiği üzere Türkiye, Lanzorete Sözleşmesi'nin tarafı olmakla birlikte Türk hukukunda çocukların cinsel köleleştirilmesini bağımsız suç olarak düzenleyen bir hüküm bulunmamaktadır. Bu nedenle ulusal mevzuat açısından değerlendirme, çocukların mağduru olabileceği cinsel taciz, çocukların cinsel istismarı, reşit olmayanla cinsel ilişki ve müstehcenlik suçları bakımından yapılacak, bu yönüyle söz konusu yasal düzenlemelerin çocukların cinsel köleleştirilmesi fiillerinin önlenmesi bakımından etkinlikleri tespit edilmeye çalışılacaktır.

1. Cinsel Taciz Suçu Bakımından Değerlendirme

Cinsel taciz suçunun unsurları ve hangi davranışların cinsel taciz suçunu teşkil edebileceğine dair değerlendirmelerden önce cinsel taciz suçunun çocuklara karşı işlenip işlenemeyeceğinin belirlenmesi gerekmektedir. Zira 2014 yılında 6545 sayılı Kanun ile cinsel taciz suçunun çocuğa karşı işlenmesi halinde failin altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılabilmesine dair açık hüküm maddenin birinci fıkrasına ekleninceye kadar, öğretilde, cinsel saldırı suçunda olduğu gibi madde metninde “vücut dokunulmazlığının ihlali” koşuluna yer verilmediğinden çocuğa karşı gerçekleştirilen laf atma, çocukla cinsel içerikli görsel paylaşma ya da cinsel içerikli bir iletişim kurma dahil her türlü cinsel davranışın cinsel istismar suçu kapsamında değerlendirilmesi gerektiği ifade edilmekteydi⁶⁸. Bununla birlikte öğretilde aksi görüşteki yazarlar, madde

66 İspanya'da bu yaş sınırının 12, Almanya'da 14, Avusturya ve Belçika'da 15, İngiltere'de 16 olarak kabul edildiğine; genel olarak ülke düzenlemelerine bakıldığında rıza yaşının 14 ila 16 arasında değiştiğine dair bkz. Memiş Kartal, 91, 112. Dünya Sağlık Örgütü'nün cinsel suç mağduru çocuklar bakımından yaptığı araştırma sonuçlarına göre ise iç hukuk düzenlemelerinde çocukların cinsel ilişkiye rıza gösterme yaşlarının 14 ila 18 arasında değiştiğini göstermektedir. Söz konusu araştırma sonuçları için bkz. Memiş-Kartal, *Çocukların Cinsel İstismarı*, s. 10.

67 Aksoy-Returnaz, s. 223 vd.

68 Durmuş Tezcan, Mustafa Ruhan Erdem, Murat Önok, *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*, 22. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2024, s. 390; Selcen Ataç, “Cinsel İstismar ve Reşit Olmayanla Cinsel İlişkiye Girme Suçu”, Ed. Nur Centel, *Ceza Hukukunda Kadının Şiddete*

gereğesinden hareketle cinsel istismar suçunun, cinsel saldırı suçunun çocuğa karşı işlenen şeklini hüküm altına aldığı, bu doğrultuda cinsel istismar suçunun oluşumu bakımından da bedensel temasın aranması gerektiğini, temasın bulunmadığı hallerde ise cinsel taciz suçundan failin sorumluluğunun doğacağını ifade etmekteydiler⁶⁹. Öğretideki söz konusu görüş ayrılığı yukarıda da ifade edildiği üzere 2014 yılında, Kanun'un 105. maddesinde değişiklik yapılması sonucunu doğuran 6545 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesine kadar devam etmiştir. Söz konusu değişiklik ile cinsel taciz suçunun çocuğa karşı işlenebileceği hüküm altına alındığından, bedensel temasın varlığı halinde cinsel istismar suçundan sorumluluğun doğacağı, dolayısıyla TCK m. 103'te yer verilen her türlü cinsel davranış kavramının, bedensel temas içeren cinsel davranışlar olarak anlaşılması gerektiği; bununla birlikte bedensel temas içermeyen ve çocuğa yönelik gerçekleştirilen cinsel davranışlar bakımından ise cinsel taciz suçundan sorumluluğun doğacağı konusunda büyük ölçüde

Karşı Korunması, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2013, s. 118; Benzer yönde TCK 102 ve 103. madde düzenlemelerinde suçun maddi unsurunu belirtmek için kullanılan ifadeler arasındaki fark ve 105. maddenin gerekçesi dikkate alındığında, çocuğun vücut dokunulmazlığı ihlal etmeyen, dolayısıyla çocuğun bedenine temas teşkil etmeyen hareketlerin TCK'nın 105. maddesinde düzenlenen cinsel taciz suçunu oluşturduğuna yönelik değerlendirmelere katılma imkânı bulunmadığına dair tespitler için bkz. Ayşe Nuhoglu, "Avrupa Konseyi Çocukların Cinsel Sömürü ve İstismara Karşı Korunması Sözleşmesi ve Türk Hukuku", *Köksal Bayraktar'a Armağan, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 1, Sayı 1, 2010, s. 292; Cinsel istismar kavramının, taciz ve saldırıyı kapsamına alan geniş bir kavram olduğu, bu nedenle de farklı bir hukuki değeri koruyan TCK m. 103'ün, TCK m. 102 ve 105'ten ayrı olarak düzenlendiğine dair değerlendirmeler için bkz. Veli Özer Özbek, Koray Doğan, Pınar Bacaksız, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 18. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2023, s. 368, dipnot 141; TCK m. 103'te yer verilen cinsel davranış kavramının, cinsel içerikli, temaslı ya da temassız bütün cinsel davranışları kapsamına alan oldukça geniş bir kavram olduğuna; bu nedenle cinsel tacizin de bu kapsamda değerlendirilmesi gerektiğine; TCK m. 102 ila 103'te kullanılan kavram farklılığının sebebinin, cinsel saldırıda belirtilen cinsel davranışların, cinsel istismarda belirtilen cinsel davranışlardan farkını ortaya koymaya yönelik olduğuna; cinsel tacizin ancak reşit olanlara karşı işlenebileceğine, çocuklara karşı gerçekleştirilen tüm cinsel davranışların ise istismar teşkil edeceğine yönelik değerlendirmeler için bkz. Memiş-Kartal, *Çocukların Cinsel İstismarı*, s. 15 vd.; Ayrıca çocukların cinsel taciz suçunun mağduru olamayacağına, çocuklara yönelik bedensel temas içermeyen cinsel davranışların taciz olarak değerlendirilmesinin, TCK m. 103'ün lafzı ve hukuki değeri etkin koruma çabası ile bağdaşmadığına; TCK m. 103'ün hükmünde veya gerekçesinde bedensel temasın arandığına ilişkin bir ifadenin de geçmediğine yönelik değerlendirmeler için bkz. Memiş-Kartal, *Çocukların Cinsel İstismarı*, s. 138, 139, 162, 164 vd.; TCK m. 103/1-a düzenlemesinde on beş yaşını tamamlamamış veya tamamlamış olmakla birlikte fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını anlama yeteneği gelişmemiş çocuklara karşı gerçekleştirilen her türlü cinsel davranış ifadesine yer verildiğinden, on beş yaşını doldurmamış çocuklara karşı işlenen cinsel tacizin, TCK m. 103/1 kapsamında değerlendirilmesi gerektiğine; bununla birlikte on beş yaşını tamamlamış çocuklar bakımından TCK m. 105'in uygulama alanı bulabileceğine dair değerlendirmeler için bkz. Yasemin F. Saygılar-Kırıt, "5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Cinsel Taciz Suçu", Ed. Nur Centel, *Ceza Hukukunda Kadının Şiddete Karşı Korunması*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2013, s. 144 vd.

69 Emin Artuk, Ahmet Gökçen, Emin Alşahin, Kerim Çakır, *Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 19. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2021, s. 399.

fikir birliğine varılmıştır⁷⁰. Buna göre söz konusu yasal düzenleme sonrasında çocuğa yönelik cinsel davranışların, bedensel temas ölçütü üzerinden değerlendirmeye tabi tutularak bedensel temasın varlığı halinde çocukların cinsel istismarı suçu kapsamında, bedensel temasın yokluğu halinde ise cinsel taciz suçu kapsamında değerlendirildiği görülmektedir⁷¹. Bununla birlikte öğretide haksızlığın ağırlığını belirlemede bedensel temasın ölçüt olarak kullanılmasının, bugünün teknolojisi karşısında bazı hallerde yetersiz kalabildiği, bu yönüyle çocuğa karşı internet ortamında işlenen cinsel suçlar bakımından, TCK m. 105'te yer verilen cinsel taciz hükmünün, haksızlığın yoğunluğunu karşılayamadığı değerlendirmeleri de yapılmaktadır⁷². Öğretide haklı olarak ifade edildiği üzere, “*failin, sanal ortamda çocuğun soyunmasını sağlayıp onu kameradan izlemesi, bu sırada kendisini cinsel yönden tatmin etmesi ve çocuğa da kendi kamerasını açtırtarak bunu ona izlettirmesini cinsel taciz olarak cezalandırmak gerekecektir! Oysa aynı fail, aynı çocuğa ‘ne tathısın’ diyerek Yargıtay’ın deyişiyle yanağından ‘cinsel amaçlı makas’ alsın, TCK m. 103 uygulanacaktı! Bu örneklerden görüldüğü üzere, salt bedensel temas kıstası üzerinden hareket edildiği vakit adil ve failin ağırlığıyla mütenasip bir uygulama yapılamadığı açıktır*”⁷³.

Bununla birlikte mevcut yasal düzenlemeler çerçevesinde cinsel taciz, çocuğa yönelik olarak gerçekleştirilen ve bedensel temas içermeyen cinsel içerikli her türlü sözlü, yazılı veya görsel davranışlar ya da rahatsız edici davranışlar olarak tanımlanabilir⁷⁴. Bu yönüyle suç, serbest hareketli suç

70 Cinsel istismarın varlığı için mutlaka bedensel temasın bulunmasına gerek olmadığı, bedensel temas bulunsun bulunmasın istismar niteliği taşıyan bütün davranışların çocuğun cinsel istismarı kapsamında değerlendirilmesi gerektiğine dair bkz. Özbek, Doğan, Bacaksız, s. 368; Bununla birlikte yazarlar da 6545 sayılı yasa değişikliği sonrasında çocuğun vücuduna temas içermeyen, TCK m. 103 kapsamında olmayan ve cinsel amaçlı rahatsız edicilik özelliği gösteren fiillerin çocuk mağdurlara karşı da işlenebileceğini ifade etmektedirler. Bu değerlendirmeler için bkz. Özbek, Doğan, Bacaksız, s. 398.

71 Tezcan, Erdem, Önok, s. 391; Emin Artuk, Ahmet Gökçen, Emin Alşahin, Kerim Çakır, *Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 22. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2024, s. 357; Mahmut Koca, İlhan Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 9. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2023, s. 420-421; Aynı yönde bkz. Gülşah Bostancı-Bozbayındır, “Çocukların Cinsel İstismarı”, *Özel Ceza Hukuku, Cilt II, Kişilere Karşı Suçlar*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017, s. 510; Benzer değerlendirmeler için bkz. Köksal Bayraktar, Gülşah Kurt, “Cinsel Taciz”, *Ceza Özel Hukuku, Cilt II, Kişilere Karşı Suçlar*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017, s. 561, 565 vd.

72 Bu değerlendirmeler için bkz. Can, s. 115; Duysak, s. 606 vd.; Ayrıca olması gereken hukuk açısından duruma bakıldığında da, her tür çocuğa karşı işlenen ve bedensel temas içermeyen cinsel davranışların mutlaka ve sadece cinsel taciz olarak değerlendirilmesinin doğru olmadığına dair bkz. Tezcan, Erdem, Önok, s. 419.

73 Tezcan, Erdem, Önok, s. 423.

74 Nevzat Toroslu, Haluk Toroslu, *Ceza Hukuku Özel Kısım*, 12. Baskı, Savaş Yayınevi, Ankara, 2024, s. 75; 6545 sayılı yasa değişikliği ile sarkıntılık düzeyinde kalan davranışlar, mağdurun yaşına bağlı olarak cinsel saldırı (TCK m. 102) veya çocukların cinsel istismarı (TCK m.

özelliği göstermektedir⁷⁵. Davranışın rahatsızlık boyutu da, subjektif ve objektif kriterler çerçevesinde, fail ile mağdur çocuk arasındaki ilişki, çocuğun sosyal ve psikolojik durumu, davranışların gerçekleştirildiği yer ve zaman gibi olayın gerçekleşme şekli dikkate alınarak belirlenecektir⁷⁶. Bir davranışın cinsel taciz kapsamında değerlendirilebilmesi için bedensel temas içermemesi arandığından çocuklara yönelik olarak internet ortamında gerçekleştirilen cinsel davranışlar, TCK m. 105 uyarınca cinsel taciz suçu kapsamında değerlendirilebilir⁷⁷. Yargıtay da çocuklara internet üzerinden cinsel içerikli mesaj gönderilmesi ve MSN’de görüntülü görüşme esnasında çocuğa cinsel organın gösterilmesi davranışlarını cinsel taciz kapsamında değerlendirmiştir⁷⁸. Bununla birlikte çocukların çevrimiçi cinsel köleleştirilmesinde, fail ile mağdur çocuk arasındaki ilişki yukarıda da ayrıntılı şekilde ifade edildiği üzere internet ortamından masumane bir görünümde arkadaşça bir ilişki olarak başlayıp cinsel içerikli sohbetlerle devam ettiğinden, çocuğun faille olan iletişimindeki cinsel içeriği onların ilişkilerinin doğal bir unsuru olarak algılaması ve bu doğrultuda çevrimiçi cinsel köleleştirmede, cinsel taciz bakımından aranan rahatsızlık unsurunun karşılanmaması da olasıdır⁷⁹.

103) suçunu oluşturacağından, davranışların sarkıntılık boyutuna ulaşmamasının da bir kriter olarak göz önüne alınması gerektiğine dair değerlendirmeler için bkz. Özbek, Doğan, Bacaksız, s. 398 vd; Hangi davranışların cinsel taciz teşkil edeceğinin madde metninde tanımlanmamış olması ve tacizin yönelebileceği değerler herkese göre değişebilen bir duygu ve anlayış çerçevesini yansıttığından, maddenin düzenleniş şeklinin kanunilik ilkesi bakımından sorunlu olduğu ve kişilerin hareket ve ifade özgürlüğünü kısıtlama riski taşıdığına yönelik değerlendirmeler için bkz. Bayraktar, Kurt, s. 559; Benzer yönde “suçun maddi unsurunun belirgin olmamasının, ahlaki yönü son derece ağır basan cinsel özgürlük ve cinsel dokunulmazlık konularında uygulamada tereddütlere neden olduğu”, bu yönüyle “cinsel taciz suçunun maddi unsurunun belirlenmesi gerektiği”ne yönelik değerlendirmeler için bkz. Saygılar-Kırıt, s. 147; Bununla birlikte Anayasa Mahkemesi, söz konusu düzenlemenin kanunilik ilkesine aykırı olduğu iddiasıyla, iptal istemiyle önüne taşınan davada, “İtiraz konusu kuralda hangi tür davranışların cinsel taciz sayılacağı açıklanmamış ise de, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun “Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar” başlıklı Altıncı Bölümünde yer alan 102. maddesinde cinsel saldırı, 103. maddesinde de çocukların cinsel istismarı düzenlenmiştir. Anılan maddeler ile birlikte 105. maddenin değerlendirilmesinden cinsel taciz suçunun, cinsel saldırı ve cinsel istismar boyutuna ulaşmayan, cinsel amaçlı rahatsız etme fiilleri olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca maddenin gerekçesi ve her olayın kendine özgü şartlarının mahkemeye değerlendirileceği açık olduğundan, itiraz konusu kuralın belirsizliğinden söz edilemez”yeceği gerekçesiyle düzenlemenin kanunilik ilkesine aykırı olmadığına ve itiraz isteminin reddine hükmetmiştir. AYM’nin söz konusu değerlendirmesi için bkz. AYM, T. 25.02.2010, E. 2008/55, K. 2010/41, RG 22.06.2010, No: 27619.

75 Özbek, Doğan, Bacaksız, s. 400; Saygılar-Kırıt, s. 149.

76 Aksoy-Retornaz, s. 226; Bayraktar, Kurt, s. 570.

77 Çocukların çevrimiçi cinsel köleleştirilmesinin, bedensel temas yokluğu nedeniyle, cinsel taciz suçu kapsamında değerlendirilebileceği; mahkeme kararlarının da bu yönde olduğuna dair tespitler için bkz. Duysak, s. 605.

78 Y14CD, T. 17.11.2020, E. 2016/4987, K. 2020/5046; aktaran: Aksoy-Retornaz, s. 226.

79 Aksoy-Retornaz, s. 227; Duysak, s. 606; Bir davranışın cinsel taciz kapsamında değerlendirilebilmesi için mağdur yönünden rahatsız edici boyuta ulaşması gerektiğine dair değerlendirmeler için bkz.

Öte yandan bu başlık altında değerlendirilmesi gereken bir diğer önemli husus da çocukların yaşları ile bağlantılı olarak karşımıza çıkabilir. Zira Türk Ceza Hukukunda çocukların, cinsel ilişki düzeyine varmayan basit cinsel davranışlara rıza yaşı on beş olarak kabul edilmiştir (TCK m. 103/1). Dolayısıyla on beş yaşını tamamlamış ve fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmiş olan çocukların, basit cinsel davranışlara gösterdikleri rıza hukuken geçerli bir rızadır. Bu nedenle çevrimiçi köleleştirme sürecinin hedefi olan çocuğun, faille arasındaki iletişimin cinsel içeriğine rıza gösterdiği ya da failin kendisinin sevgilisi olduğuna ve bilerek bu içerikte bir iletişim kurduklarına dair beyanın ilgilinin rızası hukuka uygunluk nedeni kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceğine dair sorunlarla karşılaşılması olasıdır. Bu soruya ilk bakışta olumlu yanıt verilebileceği yani çocuğun rızasının fiili hukuka uygun kılacağı düşünülebilirse de, failin çevrimiçi cinsel köleleştirme sürecinde kullandığı planlı manipülatif yöntemler nedeniyle çocuğun iradesinin sakatlanmış bir irade olduğu, dolayısıyla da hukuken geçerli bir rızanın varlığından söz edilemeyeceği düşünülmektedir. Bununla birlikte failin, yaşı, cinsiyeti ve çocukla cinsel bir ilişki yaşamak ya da cinsel içerikli bir iletişim kurmak yönündeki niyetini gizlemediği hallerde, çocuğun iradesinin sakatlandığından söz edilebilmesi de güçlük arz edecektir. Dolayısıyla çevrimiçi cinsel köleleştirme davranışlarının gerçekleştirilme şekline bağlı olarak bazı vakalar bakımından ilgilinin rızası hukuka uygunluk nedeninin uygulama alanı bulması söz konusu olabilecektir. Türk hukukunda da İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi'nin kararına konu olan bir olayda, Bölge Adliye Mahkemesi, ilk derece mahkemesinden farklı olarak tam da bu gerçekle ilgili yani mağdur çocuğun 15 yaşından büyük olması ve fiillere rıza göstermiş olması gerekçesiyle cinsel taciz suçunun oluşmadığına karar vermiştir⁸⁰. Yargıtay da

---

Koca, Üzülmüş, s. 420. Benzer şekilde cinsel tacizde mağdurun, cinselliğe yönelik edep duygularını incitecek şekilde rahatsız olmasının arandığına dair değerlendirmeler için bkz. Bayraktar, Kurt, s. 567. Bununla birlikte öğretilerde suç sırf hareket suçu olarak düzenlendiğinden, mağdurun failin davranışlarından rahatsız olmaması ya da bu davranışları önemsememiş olmasının fark yaratmayacağına, bu durumun mağdurun rızasının bulunduğu şeklinde yorumlanamayacağına dair değerlendirmeler de yapılmaktadır. Bu değerlendirmeler için bkz. Tezcan, Erdem, Önok, s. 422.

- 80 Karara konu olayda fail, mağdur çocuğun telefon numarasını üçüncü kişiden edinmiş ve kendisini 29 yaşında bir servis şoförü olarak tanıtarak, çocuğa cep telefonundan mesaj göndermiştir. Taraflar arasındaki görüşmeler iki yıl sürmüş ve bir seferinde fail, mağdur çocuğu kendisine tamamen çıplak şekilde fotoğrafını göndermeye ikna etmiştir. Yine mağdur çocuğun okula gitmediği bir gün de, çocuğu evine davet etmiş, çocuk da daveti kabul ederek failin evine gitmiştir. İlk derece mahkemesi faili, çocuğa cinsel içerikli mesajlar gönderdiğinden failin cinsel taciz suçunu işlediğine hükmetmiştir. Bununla birlikte İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi, çocuğun 15 yaşından büyük olduğu, rıza yeterliliğinin bulunduğu, failin evine kendi isteğiyle gittiği ve burada yaşayanlara rızasının bulunduğu gerekçesiyle ilk derece mahkemesinin kararını bozmuştur. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 20. CD, T. 07.05.2018, E. 2018/813, K. 2018/774; aktaran: Aksoy-Retornaz, s. 228.

aynı yönde mağdurun on beş yaşını tamamlamış olduğu hallerde cinsel içerikli yazışmaları kendi iradesi ile gerçekleştirmiş olduğu gerekçesiyle cinsel taciz suçunun oluşmayacağını kabul etmektedir⁸¹.

Bu bağlamda son olarak şu husus ifade edilmelidir ki, çevrimiçi cinsel köleleştirme bir sürece yayıldığından ve fail ile mağdur çocuk arasında bu süreçte birden fazla kereler cinsel içerikli iletişimin gerçekleşmiş olma ya da failin aynı anda birden fazla çocukla cinsel içerikli iletişim kurma olasılıkları bulunmaktadır. Bu doğrultuda cinsel taciz suçunun diğer unsurlarının da karşılanması kaydıyla, fail hakkında zincirleme suç hükümlerinin uygulama alanı bulup bulamayacağı değerlendirilmelidir. Bu ihtimallerden ilki olan failin tek bir çocuk ile uzun süreli cinsel içerikli iletişim kurmasının fail hakkında cinsel taciz suçundan kurulacak mahkumiyet kararı bakımından etkisi değerlendirildiğinde, fail aynı suç işleme kararının icrası kapsamında hedef çocuğu başından itibaren cinsel anlamda köleleştirme niyeti ile hareket ettiğinden ve cinsel içerikli iletişimi de bu doğrultuda birden fazla kereler gerçekleştirdiğinden, TCK m. 43/1 uyarınca zincirleme suç hükümlerinin uygulama alanı bulabileceği düşünülmektedir. Bununla birlikte ikinci olasılık olan failin aynı anda birden fazla çocuk ile cinsel içerikli iletişim kurması bakımından ise ancak bu cinsel içerikli iletişimin birden fazla çocuk ile aynı anda tek bir davranış ile kurulması kaydıyla TCK m. 43/2 kapsamında değerlendirilebilmesi mümkündür. Aksi halde yani birden fazla çocukla cinsel içerikli iletişim aynı tarih aralığında kurulmakla birlikte, örneğin farklı saat ya da dakikalarda kurulmuşsa, örneğin aynı içerikteki mesaj çocuklardan birine 12:42’de diğerine 12:44’te gönderilmişse, suçun tek bir fiille aynı anda birden fazla mağdura karşı işlenmesi koşulu karşılanmadığından, fail hakkında TCK m. 43/2 uyarınca zincirleme suç hükümlerinin uygulanması söz konusu olmayacak, fail hakkında iletişim kurduğu çocuk sayısınca bağımsız cinsel taciz suçlarından hüküm kurulması yoluna gidilecektir.

2. Çocukların Cinsel İstismarı Suçu Bakımından Değerlendirme

Cinsel istismar, TCK’nın 103. maddesinde suç olarak tanımlanmaktadır. Söz konusu düzenlemede yasa koyucu, bir cinsel davranışın cinsel istismar suçuna sebebiyet vermesi bakımından mağdurun yaşını dikkate alarak ikili bir ayırım yapmıştır⁸². Buna göre; on beş yaşını tamamlamamış veya tamamlamış

81 Yargıtay’ın bu değerlendirmeleri için bkz. Y14CD, T. 14.02.2013, E. 2011/22883, K. 2013/1292.

82 Madde metninde 12 yaşını tamamlamamış “mağdureler”; 15 yaşını tamamlamamış “mağdureler”; 15 yaşını tamamlamış ancak 18 yaşını tamamlamamış olmakla birlikte fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş “mağdureler” ve 15 yaşını tamamlamış ancak 18 yaşını tamamlamamış olmakla birlikte fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını

olmakla birlikte fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını anlama yeteneği gelişmemiş çocuklara karşı gerçekleştirilen her türlü cinsel davranış; diğer çocuklara karşı sadece cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir nedene dayalı olarak gerçekleştirilen cinsel davranışlar olarak tanımlanmaktadır. Madde metninde her türlü cinsel davranış ifadesi kullanılmakla birlikte⁸³, yukarıda da ifade edildiği üzere bir cinsel davranışın cinsel istismar kapsamında değerlendirilebilmesi için mağdur çocuğun beden bütünlüğü ihlal edilerek işlenmiş olması yani bedensel temasın varlığı aranmaktadır⁸⁴. Bu nedenle çevrimiçi cinsel köleleştirmenin, fail ile mağdur çocuk arasında gerçek hayatta bir görüşme gerçekleşmediği sürece, çocukların cinsel istismarı kapsamında değerlendirilmesi imkânı bulunmamaktadır. Bununla birlikte öğretide çocukların çevrimiçi cinsel köleleştirilmesi sürecini ifade etmek üzere çocukların sanal cinsel istismarı kavramı kullanılabilirdiği gibi⁸⁵, yine yukarıda da ifade edildiği üzere öğretide haksızlığın ağırlığını belirlemede bedensel temasın ölçüt olarak kullanılmasının, bugünün teknolojisi karşısında bazı hallerde yetersiz kalabildiği, bu yönüyle çocuğa karşı internet ortamında işlenen cinsel suçlar bakımından, TCK m. 105'te yer verilen cinsel taciz hükmünün, haksızlığın yoğunluğunu karşılayamadığı değerlendirmeleri de yapılmaktadır⁸⁶. Ancak aksi yönde çocuğun çevrimiçi köleleştirilmesine yönelik davranışların cinsel istismar kapsamında değerlendirilmesinin,

---

anlama yeteneği gelişmiş “mağdureler” üzerinde cebir, tehdit, hile ya da iradeyi etkileyen diğer yollarla işlenen davranışlar olmak üzere dörtlü bir ayrım yapıldığına dair değerlendirmeler için bkz. Gökhan Taneri, *Cinsel Suçlara İlişkin Yargıtay Değerlendirmeleri*, 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2021, s. 97-100; Bununla birlikte söz konusu değerlendirmeler yapılırken “mağdure” kavramı kullanılmak suretiyle, söz konusu suçun mağdurlarının sadece kız çocukları olabileceğine dair bir algı yaratılmış olmasına katılma imkânı bulunmamaktadır.

83 Madde metninde geçen “her türlü cinsel davranış” ifadesinin belirsiz ve genişletilmeye müsait bir kavram olması nedeniyle uygulamacılar yönünden büyük ölçüde sıkıntı yarattığına, bu yönüyle failin davranışı nitelendirilirken adaletsiz ve haksız sonuçlara sebebiyet verebileceğine dair değerlendirmeler için bkz. Memiş-Kartal, *Çocukların Cinsel İstismarı*, s. 160.

84 Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, (2024), s. 357; Koca, Üzülmez, s. 397 vd.; Bedensel temas unsurunun aranması nedeniyle, TCK'da çocukların cinsel istismarı ifadesinin anlam ve kapsamının, uluslararası hukuka göre çok daha dar belirlendiğine yönelik değerlendirmeler için bkz. Nuhoglu, s. 289; Cinsel istismar suçunun davranış unsurunun karşılanabilmesi için TCK m. 102'de düzenlenen cinsel saldırı suçunun unsurlarının değerlendirilmesi gerektiğine dair görüş için bkz. Taneri, s. 104; Aksi yönde cinsel istismarın varlığı için mutlaka bedensel temasın bulunmasına gerek olmadığına dair değerlendirmeler için bkz. Özbek, Doğan, Bacaksız, s. 368.

85 Can, s. 118; Çalışkan, s. 126.

86 Bu değerlendirmeler için bkz. Can, s. 115; Tezcan, Erdem, Önok, s. 423; Bedensel temas dikkate alınarak yapılacak bir ayrımın yerinde olmadığı, aksine çocuğa sağlanması gereken koruma noktasında zafiyet yaratacağına dair değerlendirmeler için bkz. Özbek, Doğan, Bacaksız, s. 368, dipnot 141.

orantısız olacağına dair değerlendirmelere yer verildiği de görülmektedir⁸⁷. Gerçekten de çocuğun cinsel dokunulmazlığını ve vücut bütünlüğünü ihlal eden davranışlar ile internet ortamıyla sınırlı kalan davranışların aynı suç kapsamında değerlendirilerek yaptırma tabi tutulmasının haksızlığa yol açacağı düşünülebilir. Ancak yukarıda verilen örneklerde olduğu gibi çevrimiçi cinsel köleleştirme sürecinde fail ile mağdur çocuk arasındaki iletişimin uzun zamana yayıldığı, bu süre içerisinde internet ortamıyla sınırlı dahi olsa çocuğun cinsel özgürlüğünü ihlal eden çok sayıda ve çocuğun kamera karşısında bir takım cinsel davranışlar gerçekleştirmeye ikna edilip kayıt altına alınması ya da failin kendisini tatmin ederken çocuğa izlettirilmesi durumunda olduğu gibi, ağır davranışların gerçekleşme riski dikkate alındığında, bu davranışlar sırf internet ortamında gerçekleştiği ve bedensel temas bulunmadığı gerekçesiyle cinsel taciz kapsamında değerlendirilirken, faille mağdur çocuk arasındaki bedensel temas içeren en küçük davranışların cinsel istismar kapsamında cezalandırılması yoluna gidilmesinin orantısız olacağı da açıktır. Bu nedenle fiilin ağırlığı ile orantılı olacak ve adalet duygusunu da tatmin edecek şekilde, cinsel davranışların zamana yayıldığı cinsel köleleştirme fiillerinin bağımsız bir suç olarak hüküm altına alınması ve yaptırma bağlanması yoluna gidilebilir.

Öte yandan on beş yaşını tamamlamış ve fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını anlama yeteneği gelişmiş çocuklar üzerinde gerçekleştirilen bedensel temas içeren cinsel davranışların, TCK m. 103 uyarınca cinsel istismar kapsamında değerlendirilebilmesi için cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir nedenin varlığı da aranmaktadır. Dolayısıyla çevrimiçi cinsel köleleştirmenin cinsel istismar kapsamında değerlendirilebilmesi için on beş yaşını tamamlamış çocukla gerçek hayatta yüz yüze görüşmeden önce ya da bedensel temas içeren cinsel davranışlar gerçekleştirilmeden önce, en geç bu davranışların gerçekleştirilmesi esnasında cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir nedenin varlığına ihtiyaç bulunmaktadır⁸⁸. Yargıtay da, sanığın, mağdur çocuğu, kendisi ile olan fotoğraflarını çıplak hale getirecek şekilde montajladıktan sonra dağıtacağını söyleyerek tehdit edip, sonrasında

87 Bu değerlendirmeler için bkz. Aksoy-Retornaz, s. 230.

88 Cinsel istismar suçu bakımından iradeyi etkileyen nedenler arasında şantaj suçuna yer verilmediğinden, şantajda bulunularak çocuğun cinsel davranışlara katlanmaya zorlanması halinde, kanunilik ilkesine uyulması ve kıyasa yol açılmaması için, durumun ayrıca değerlendirilmesi ve koşullarının karşılanması halinde gerçek içtima hükümlerinin uygulanması gerektiğine; ayrıca madde metninde çocuğun rızasızlığının dikkate alınmayışının eksiklik teşkil ettiğine ve madde ile korunmak istenilen hukuki menfaat ile çeliştiğine; bununla birlikte Yargıtay'ın cebir, tehdit, hile, iradeyi etkileyen başka bir neden olmaksızın çocuğun rızası hilafına gerçekleştirilen davranışları da cinsel istismar kapsamında gördüğüne yönelik değerlendirmeler için bkz. Memiş-Kartal, *Çocukların Cinsel İstismarı*, s. 169, 171, 175, 179.

onunla cinsel ilişkiye girmesini TCK m. 103/2 uyarınca nitelikli cinsel istismar kapsamında değerlendirmiştir⁸⁹. Bölge Adliye Mahkemesi de benzer şekilde, sanığın internet ortamında tanışıp iki ay süreyle arkadaşlık yaptığı çocuktan arkadaşlık süresi içerisinde elde ettiği ve kayıt altına aldığı çocuğun çıplak görüntülerini ailesine göstermekle tehdit edip, çocuğu evine davet ederek onunla cinsel ilişkiye girmesini, TCK m. 103/2 uyarınca nitelikli cinsel istismar suçu kapsamında değerlendirmiştir⁹⁰.

Yine bu bağlamda tartışılması gereken bir diğer husus, on beş yaşını tamamlamış ve fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını anlama yeteneği gelişmiş çocuklar üzerinde gerçekleştirilen cinsel davranışların, cinsel istismar kapsamında değerlendirilmesi bakımından aranan “iradeyi etkileyen başka nedenler” kavramının içerisine hangi hallerin gireceğidir. Bu noktada konunun tartışmalı hale gelmesine neden olan temel husus, failin davranışına bağlı olarak mağdur çocuğun iradesinin ortadan kalkmasının aranmaması, iradesinin etkilenmesinin yeterli görülmesinden kaynaklanmaktadır. Zira madde gerekçesinde mağdur çocuğun aksi yöndeki iradesini kırmaya, bertaraf etmeye ya da başka bir deyişle onun iradesini ortadan kaldırmaya yönelik bir etkinin varlığı aranmayıp, çocuğun direnç zayıflığının karine olarak kabul edildiği gerçeği de dikkate alındığında, bu durum çevrimiçi cinsel köleleştirme sürecinde olduğu gibi, çocuğun cinsel davranışlara rıza göstermek bakımından ikna edildiği hallerde, iknanın, “iradeyi etkileyen bir neden” olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceği sorusunu akıllara getirmektedir. Öğretide iknanın bu kapsamda değerlendirilebileceğini ifade eden görüşlere yer verilmekle birlikte, maddenin bu şekilde yorumlanmasının suç tipinin uygulama alanını tehlikeli şekilde genişletme riski taşıdığı, bu nedenle de söz konusu kavramın, geçici bir nedenle ya da alkol veya uyarıcı madde etkisiyle mağdurun davranışlarını yönlendirme yeteneğinin ortadan kalkması ya da azalması olarak anlaşılması gerektiği de ifade edilmektedir⁹¹. Bu husus Yargıtay tarafından da tartışılmış ve Yargıtay, madde metninde yer verilen söz konusu kavramın, kıyasa ve dolayısıyla kanunilik ilkesinin ihlaline müsait olduğu, maddenin bu haliyle, “...15-18 yaş grubundaki çocuğa yönelik cinselliğin yaşanması gerektiğine dair ikna içeren, fakat zorlama veya hile niteliği taşımayan fiilin iradeyi etkilediğinden bahisle cinsel istismar

89 Y14CD, T. 19.11.2012, E. 2011/13893, K. 2012/11535.

90 İstanbul BAM Anadolu Çocuk Ağır Ceza Mahkemesi, E. 2014/261, K. 2014/76.

91 Bu değerlendirmeler için bkz. Tezcan, Erdem, Önok, s. 388; Aynı yönde bkz. Ataç, s. 120; Memiş-Kartal, *Çocukların Cinsel İstismarı*, s. 174; Hipnotik telkinin de bu kapsamda değerlendirilebileceğine dair tespitler için ayrıca bkz. Memiş-Kartal, *Çocukların Cinsel İstismarı*, s. 15.

sayılma ihtimali”nin ortaya çıkacağına, bu grup çocuklar bakımından “*bir taraftan idrak kabiliyetinin varlığını kabul etmek, fakat diğer taraftan ikna içeren ifadeleri bile suç sayabilecek özellikler taşıyan hükümleri öngörmek tartışmalı, çelişkili ve adalet kavramını zedeleyen sonuçların doğmasına yol açabilecek*”ğinden, ilgili düzenlemenin “*cebir, tehdit veya hile yoluyla etkilenen irade olarak anlamak ve uygulamak gerek*”tiğine hükmetmiştir⁹². Yargıtay’ın söz konusu değerlendirmeleri önemli bir tartışmayı gündeme getirmekle birlikte kanunilik ilkesini ihlal ettiği düşünülen bir düzenlemenin Anayasa’ya aykırılık iddiasıyla iptal istemiyle Anayasa Mahkemesi’nin önüne taşınmak yerine, maddenin kanun metninde yer almaya devam eden bir ifade aslında yokmuş gibi yorumlanması yönündeki değerlendirmelerine katılma imkânı maalesef bulunmamaktadır⁹³. Zira Yargıtay’ın bu karar özelinde bağlayıcılığı olmayan söz konusu yorumu, istenilen ya da hedeflenen hukuki güvenliği sağlamaktan da uzaktır. Bu yönüyle olması gereken maddenin belirlilik ve kanunilik ilkesine uygun olacak şekilde yeniden yapılandırılması olacaktır⁹⁴.

92 Yargıtay’ın söz konusu değerlendirmeleri için bkz. Y14CD, T. 06.05.2014, E. 2012/7076, K. 2014/6066.

93 Bu değerlendirmenin bir uzantısı olarak yorumlanabilecek şekilde Yargıtay, on beş yaşını tamamlamış ancak on sekiz yaşını tamamlamamış ve fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını anlama kabiliyeti bulunan çocuğa, cinsel ilişki öncesinde evlenme vaadinde bulunulmasını da “*mağdurun iradesini bertaraf edip fiile karşı koyma gücünü ortadan kaldıracak boyutta*” bir “*hile*” olarak değerlendirmemekte, bu halde sanık hakkında reşit olmayanla cinsel ilişki suçundan hüküm kurulması gerektiğine hükmetmektedir. Yargıtay’ın bu yöndeki değerlendirmeleri için bkz. Y14CD, T. 20.01.2014, E. 2012/7531, K. 2014/515; Y14CD, T. 30.04.2015, E. 2014/1552, K. 2015/5994. Yargıtay’ın evlenme vaadinin, mağdurun iradesini bertaraf edip, onun fiile karşı koyma gücünü ortadan kaldıracak boyutta bir hile olmadığı değerlendirmesi yerinde olmakla birlikte, madde kapsamına “*iradeyi etkileyen bir neden*”e dayalı olarak gerçekleştirilen cinsel davranışların da girdiği unutulmamalıdır. Dolayısıyla evlenme vaadi, iradeyi ortadan kaldıracak bir neden olmasa da evlenme vaadinin, bu doğrultuda iradeyi etkileyen bir neden olarak değerlendirilmesi mümkündür. Benzer yönde evlenme vaadi ile bir yetişkini cinsel ilişkiye razı etmek “*hile*” olarak değerlendirilmeyebilirken, on beş on sekiz yaş aralığında olan bir çocuğu evlenme vaadi ile kandırıp onunla cinsel ilişkiye girmenin “*hile*” olarak değerlendirilebileceğine dair bkz. Memiş-Kartal, *Çocukların Cinsel İstismarı*, s. 172.

94 Benzer değerlendirmeler için bkz. Bostancı-Bozbayındır, s. 512; Madde metninde yer verilen “*iradeyi etkileyen başka bir neden*” kavramının sınırlandırılmaya ve tanımlanmaya ihtiyacı olduğu; bu kavramın içeriğinin yorumu bırakılmasının, keyfiyete ve hükmün anlamının genişlemesine neden olma riski taşıdığı; böyle bir tehlikenin varlığını kabul etmektense konuyu sınırlandırmak bakımından 765 sayılı mülga kanunun, “*Eğer fil cebir ve şiddet veya tehdit kullanılmak suretiyle veya akıl veya beden sağlığından veya failin fiilinden başka bir sebepten dolayı veya failin kullandığı hileli vasıtalarla fiile mukavemet edemeyecek bir halde bulunan bir küçüğe karşı işlenmiş olursa ağır hapis cezası on seneden az olamaz*” düzenlemesini içeren 414. maddesinin 2. fıkrasının göz önünde bulundurulması ve eski Yargıtay uygulamalarının dikkate alınması gerektiğine dair değerlendirmeler için bkz. Memiş-Kartal, *Çocukların Cinsel İstismarı*, s. 174 vd.

Öte yandan yukarıda yapılan açıklamalar doğrultusunda Türk Ceza Hukukunda çocukların, cinsel ilişki düzeyine varmayan basit cinsel davranışlara rıza yaşı on beş olarak kabul edildiğinden TCK m. 103/1 uyarınca, on beş yaşını tamamlamış ve fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmiş olan çocukların⁹⁵, basit cinsel davranışlara gösterdikleri rıza hukuken geçerli bir rızadır⁹⁶. Bu nedenle çevrimiçi köleleştirme sürecinin hedefi olan çocuğun, failin sevgilisi olduğuna ve cinsel davranışlara rıza gösterdiğine dair beyanının ilgilinin rızası hukuka uygunluk nedeni kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceğine dair sorunların cinsel istismar suçu bakımından da ortaya çıkması olasıdır. Bu halde cinsel taciz suçu bakımından yapılan değerlendirmelerin, cinsel istismar suçu bakımından da yapılabilmesi mümkündür. Dolayısıyla ilk bakışta çocuğun rızasının fiili hukuka uygun kılacağı düşünülebilirse de, failin çevrimiçi cinsel köleleştirme sürecinde kullandığı planlı manipülatif yöntemler nedeniyle ve çocuk adeta failin standartlarına uygun bir cinsel eğitimden geçirildiğinden, çocuğun iradesinin sakatlanmış bir irade olduğu, dolayısıyla da hukuken geçerli bir rızanın varlığından söz edilemeyeceği düşünülmektedir.

Bununla birlikte failin, yaşı, cinsiyeti ve çocukla cinsel bir ilişki yaşamak ya da cinsel içerikli bir iletişim kurmak yönündeki niyetini gizlemediği hallerde, çocuğun iradesinin sakatlanmadığının, dolayısıyla çevrimiçi cinsel köleleştirme davranışlarının gerçekleştirilme şekline bağlı olarak bazı vakalar bakımından ilgilinin rızası hukuka uygunluk nedeninin uygulama alanı bulacağı savunulması da mümkündür⁹⁷. Uygulamaya bakıldığında

95 Yasa koyucu madde metninde “*fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmiş*” ifadesini kullanmakla birlikte, bu kavramın faille yaşadığı cinsel nitelikli davranışların vücudu üzerinde ne önem arz ettiğini, ne anlam ifade ettiğini bilmesi olarak anlaşılması gerektiği; aksi halde mağdura fiilin hukuki niteliğini ve sonuçlarını bilme zorunluluğunun yükleneneğine dair değerlendirmeler için bkz. Özbek, Doğan, Bacaksız, s. 361. Benzer yönde çocuk bakımından önemli olanın cinsel davranış teşkil eden fiilin anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği olduğu; rıza gösterilen fiilin hukuki açıdan ne anlama geldiğini bilmesine gerek olmadığına yönelik değerlendirmeler için bkz. Ataç, s. 115; Bostancı-Bozbayındır, s. 506 vd.; Söz konusu kavramın cinsel davranışın anlamını ve yaratacağı sonuçları tasavvur edebilecek durumda olma, belli bir fiziksel ve zihinsel olgunluğa ulaşma olarak anlaşılması gerektiğine, yasa koyucunun bu kavramı, kanun metninde birliği sağlamak ve isnat yeteneğini etkileyen hallere yollama yapmak amacıyla tercih ettiğine dair değerlendirmeler için bkz. Memiş-Kartal, *Çocukların Cinsel İstismarı*, s. 149, 150 vd.

96 Özbek, Doğan, Bacaksız, s. 376.

97 TCK m. 103/1’de yer verilen bu düzenleme uyarınca, on beş yaşını tamamlamış ve üzerinde gerçekleştirilen davranışın hukuki anlam ve sonuçlarını anlama yeteneği gelişmiş çocuklara yönelmiş cinsel davranışların, cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir nedene dayalı olarak gerçekleştirilmedikleri hallerde, cinsel istismar suçunun oluşmayacağına; bu yönüyle yasa koyucunun çocuğun yaşını dikkate alarak yaptığı bu ayrımın cinsel istismar kavramına aykırı ve bu yönüyle yapay olduğuna, zira ergenlik dönemi olarak ifade edilen ve çocukların

Yargıtay'ın değerlendirmelerinin de bu yönde olduğu görülmektedir⁹⁸. Ancak yukarıda da ifade ettiğimiz üzere failin mağdur çocuğu yaşadıkları ilişkinin mahiyeti ve cinsel davranışlara rıza gösterme konusunda manipüle etmesine dayalı bir süreç olduğu gerçeği dikkate alındığında, bu rızaya hukukun geçerlilik tanınmasının mümkün olmadığı düşünülmektedir. Bununla birlikte uygulamada karşılaşılabilen bu riskleri bertaraf etmek için çevrimiçi cinsel köleleştirme fiillerinin Ceza Kanunu'nda bağımsız bir suç olarak düzenlenmesi yoluna gidilmesi düşünülebilir⁹⁹.

3. Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçu Bakımından Değerlendirme

Ulusal hukukta çocuğa karşı işlenebileceği kabul edilen bir diğer cinsel suç tipi TCK'nın 104. maddesinde hüküm altına alınan reşit olmayanla cinsel ilişkidir. Söz konusu düzenleme uyarınca failin bu suçtan sorumluluğunun doğması için, on beş yaşını tamamlamış ancak on sekiz yaşını tamamlamamış bir çocukla cebir, tehdit, hile ya da iradeyi etkileyen başka bir neden olmaksızın, başka bir deyişle çocuğun rızası ile cinsel ilişkiye girilmesi gerekmektedir. Madde gerekçesinde suçun failinin kadın ve erkek herkes olabileceği ifade edilse de, cinsel ilişki kavramının yargı kararları ile yerleşik hale gelen yorumlanmış şekli itibarıyla aktif failin cinsel organını vajinal ya da anal yoldan mağdura nakletmesi arandığından¹⁰⁰, bu suçun bir kadın tarafından bir başka kadına karşı

---

cinselliğe ilgi duymaya başladıkları bir yaşta rızaları ile ilişkiye girdiklerine dair kabulün çocukların cinsel olarak istismar edilemeyecekleri anlamına gelmediği gibi, tam tersine onları istismara açık hale getirme riski taşıdığına dair değerlendirmeler için bkz. Özbek, Doğan, Bacaksız, s. 367.

98 Yargıtay'ın söz konusu değerlendirmeleri için bkz. Y14CD, T. 17.02.2021, E. 2016/10774, K. 2021/1250.

99 Aksi yönde yerleşik hale gelen içtihatlar doğrultusunda aslında cinsel istismar kapsamında değerlendirilebilecek fiillerin cezasız kalması söz konusu olacağından, bu durumun, AİHM tarafından Sözleşme'nin 3. maddesinde güvence altına alınan kötü muamele yasağının ihlali olarak değerlendirilmesi mümkündür. Zira AİHM, çocuk istismarını, kötü muamele yasağı kapsamında görmekte ve Devletlerin cinsel istismara müdahale etmemesini ve cinsel istismar ile etkili şekilde mücadele etmemesini Sözleşme'nin 3. maddesinden kaynaklanan pozitif yükümlülüğünün ihlali olarak değerlendirmektedir. AİHM'in söz konusu değerlendirmeleri için bkz. M.C. v. Bulgaria, 04.12.2033, App. No. 39272/98, paras. 169-187; E and Others v. U.K.; aktaran: Memiş-Kartal, *Çocukların Cinsel İstismarı*, s. 87.

100 Yargıtay'a göre; reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun düzenlendiği TCK'nın 104. maddesinin metninde suç olarak tarif edilen cinsel ilişki, erkek cinsel organının bir kadına vajinal veya anal yoldan ya da bir erkeğe anal yoldan ithal edilmesidir. Yargıtay'ın söz konusu değerlendirmesi için bkz. Y14CD, T. 21.04.2014, E. 2012/6729, K. 2014/5373; Suçun failinin mutlaka erkek olmasını gerektiren bu kabulün, TCK'nın cinsel suçlar bakımından benimsediği sistemle uyumlu olmadığına yönelik değerlendirmeler için bkz. Koca, Üzülmüş, s. 414; Maddede geçen cinsel ilişki kavramının anlamının net olmadığına, söz konusu kavrama verilecek anlama göre failin değişeceğine yönelik değerlendirmeler için bkz. Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, (2024), s. 367; Suçun faili bakımından kanun metninde herhangi bir özellik belirtilmediğinden, suçun faili bakımından ne yaş ne de cinsiyete dayalı olarak bir ayırım yapılamayacağı, bu suçun faili

işlenmesi imkânı bulunmamaktadır¹⁰¹. Bu bağlamda fail ile mağdur arasındaki cinsel ilişki, on beş yaşını tamamlamış ancak on sekiz yaşını tamamlamamış çocuğun rızası kapsamında gerçekleşmekle birlikte yasa koyucu bu cinsel ilişkiyi suç saymak suretiyle çocuğun cinsel ilişkiye yönelik rızasına hukuken geçerlilik tanımamaktadır¹⁰². Zira yasa koyucu çocukların cinsel ilişkinin anlam ve sonuçlarını anlayabilecek bir olgunlukta olmadıklarını karine olarak kabul etmektedir. Başka bir şekilde ifade etmek gerekirse yasa koyucu, on beş yaşını tamamlamış ancak on sekiz yaşını tamamlamamış çocukların cinsel ilişkiye girme şeklinde görünüm arz eden cinsel özgürlüklerini, üzerinde mutlak surette tasarruf edilebilir bir hak olarak kabul etmemektedir¹⁰³. Bu nedenle de söz konusu suç bakımından ilgilinin rızası hukuka uygunluk nedeninden yararlanması imkânı bulunmamaktadır.

Öte yandan bu başlık altında inceleme konumuz olan çocukların çevrimiçi köleleştirilmesine yönelik davranışların TCK'nın 104. maddesi kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceği sorusuna da yanıt aranmalıdır. Buna göre; ilgili maddenin uygulama alanı bulabilmesi için çocuğun on beş yaşını tamamlamış, ancak on sekiz yaşını tamamlamamış olması, fail ile cebir, tehdit, hile ya da iradeyi etkileyen başka bir neden olmaksızın cinsel ilişkiye girmiş olması gerekmektedir. Dolayısıyla söz konusu maddenin ancak çocukla fail arasında gerçek hayatta görüşmenin ve cinsel birlikteliğin söz konusu olduğu olaylar bakımından uygulama alanı bulması söz konusu olabilir. Bununla birlikte çevrimiçi cinsel köleleştirmede çocuk, fail tarafından uzun

---

bakımından bir özellik göstermediğine yönelik değerlendirmeler için bkz. Özbek, Doğan, Bacaksız, s. 383.

- 101 Tezcan, Erdem, Önok, s. 407; Nuhoglu, s. 295; Bu doğrultuda davranışın cinsel ilişki olarak nitelendirilebilmesi için ilişkinin taraflarından en az birinin mutlaka erkek olması gerektiğine dair değerlendirmeler için bkz. Pınar Memiş-Kartal, "Reşit Olmayanla Cinsel İlişki", *Özel Ceza Hukuku, Cilt II, Kişilere Karşı Suçlar*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017, s. 541 (Reşit Olmayanla Cinsel İlişki); İki kadın arasında duhul yoluyla cinsel ilişki kurulamayacağından, bu suçun hem fail hem de mağdurunun kadın olmasının mümkün olmadığına yönelik değerlendirmeler için bkz. Ataç, s. 132.
- 102 Benzer değerlendirmeler için bkz. Taneri, s. 139; İlgilinin rızasının bu suçun unsuru olduğuna yönelik değerlendirmeler için bkz. Tezcan, Erdem, Önok, s. 414; Koca, Üzülmüş, s. 416. Benzer değerlendirmeler için bkz. Memiş-Kartal, Reşit Olmayanla Cinsel İlişki, s. 545; Memiş-Kartal, *Çocukların Cinsel İstismarı*, s. 134. Rızanın bu suç bakımından hukuka uygunluk nedeni olmayıp, tipikliği ilgilendiren bir husus olduğuna dair tespitler için bkz. Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, (2024), s. 370.
- 103 TCK m. 104'te yer verilen düzenlemenin anlamının, reşit olmayanla cinsel ilişki suçunda korunan hukuki değer in on beş on sekiz yaş aralığındaki çocuğun cinsel özgürlüğü olmadığı; rızasına hukuki sonuç bağlanmayan bir çocuğun cinsel özgürlüğünden söz edilmesi mümkün olmadığından, bu suçla cinsel özgürlüğün korunduğunu söylemenin ancak bir temenni olabileceğine dair değerlendirmeler için bkz. Memiş-Kartal, *Çocukların Cinsel İstismarı*, s. 135, 138.

süre manipüle edildiğinden, yukarıda da ifade edildiği üzere adeta failin standartlarına uygun bir cinsel eğitimden geçirildiğinden ve çocuk, faille aralarında özel ve başkalarının anlayamayacağı türde bir ilişkinin olduğuna inandığından, faille cinsel ilişkiye girmek konusunda gösterdiği rızanın serbest iradesinin ürünü bir rıza olduğunu söyleyebilmek mümkün değildir. Bu nedenle de çevrimiçi cinsel köleleştirme vakalarında, mağdurun yaşı, faille gerçek hayatta görüşme ve cinsel ilişkiye girme gibi kriterler karşılanırsa dahi, cinsel ilişkiye girme konusunda mağdur çocuğun iradesi hile ya da iradeyi etkileyen başka nedenlere dayalı olarak elde edilmiş olduğundan, reşit olmayanla cinsel ilişki suçu kapsamında değerlendirilmesi imkânı bulunmamaktadır.

4. Müstehcenlik Suçu Bakımından Değerlendirme

Müstehcen kelimesi, “açık-saçık, edepsizce, cinsel duyguları tahrik eden” anlamına gelmektedir¹⁰⁴. Müstehcenlik TCK’nın 226. maddesinde genel ahlaka karşı suçlar başlığı altında düzenlenmektedir. Söz konusu düzenleme yedi fıkradan oluşmakla birlikte, bunlardan bir, üç ve beşinci fıkralarda yer verilen düzenlemelerin çocuklarla bağlantılı olduğu görülmektedir. Buna göre; maddenin birinci fıkrası ile bir çocuğa müstehcen görüntü, yazı veya sözleri içeren ürünlerin verilmesi, bunların içeriğinin gösterilmesi, okunması, okutulması veya dinletilmesi, yine bunların içeriklerinin çocukların girebileceği veya görebileceği yerlerde ya da alenen gösterilmesi, görülebilecek şekilde sergilenmesi, okunması, okutulması, söylenmesi veya söylenmesi; üçüncü fıkrası ile müstehcen görüntü, yazı veya sözleri içeren ürünlerin üretiminde çocukların kullanılması ve beşinci fıkrası ile de üç ve dördüncü fıkralardaki ürünlerin içeriğinin basın ve yayın yolu ile yayınlanması ya da çocukların görmesinin, dinlemesinin veya okumasının sağlanması suç olarak düzenlenmiştir.

Öte yandan anılan düzenlemenin ikinci fıkrasında müstehcen yazı, görüntü veya sözleri basın ve yayın yolu ile yayınlayan ya da yayınlanmasına aracılık eden kişinin altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılması öngörülmektedir. TCK’nın 6. maddesinin g bendinde getirilen tanım ile elektronik kitle iletişim araçları ile yapılan yayınların da basın ve yayın yolu ile yapılmış sayılacağı kabul edildiğinden, çocukla cinsel içerikli yazı, görüntü veya sözlerin sosyal medya veya internet üzerinden paylaşıldığı haller de müstehcenlik suçu kapsamında değerlendirilebilecektir. Bununla birlikte çocukla söz konusu içerik paylaşımının internet veya sosyal

104 Memiş-Kartal, *Çocukların Cinsel İstismarı*, s. 30.

medya üzerinden gerçekleştirilmekle birlikte bu paylaşım doğrudan mesaj ya da e-mail yoluyla gerçekleştirilmişse, yani özel bir iletişim söz konusu ise bu fıkra kapsamında değil¹⁰⁵, ancak koşullarının uyması kaydıyla birinci fıkranın a bendi veya beşinci fıkra kapsamında değerlendirilmesi mümkündür. Bununla birlikte öğretilerde isabetle ifade edildiği üzere, çocuklara cinsel içerikli bir takım görüntülerin izlettirilmesi, seslerin dinlettirilmesi, cinsel içeriklerin okunması ya da okutturulması davranışları bakımından amaç müstehcenlik olmayıp, çocukların adeta bir cinsel eğitimden geçirilmek suretiyle onlarda bir cinsel istek uyandırılması olduğundan bu davranışların genel ahlaka karşı suçlar başlığı altında düzenlenen müstehcenlik suçu yerine, bu davranışlar ile ihlal edilen öncelikli menfaat çocuğun cinsel dokunulmazlığı olduğundan cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar başlığı altında düzenlenen bir suç kapsamında değerlendirilmesi daha doğru olacaktır¹⁰⁶.

Ayrıca şu husus da ifade edilmelidir ki, müstehcenlik suçunun konusu, yazılı, görsel veya sözlü müstehcen materyal içeren her şey olabilir. Bununla birlikte öğretilerde bir erkek veya kadının cinsel organlarını içeren çıplak görüntülerinin ya da tarafları cinsel ilişkiye girerken gösteren materyallerin, ancak estetik olmamak ya da iğrenç veya tiksindirici olmak kaydıyla müstehcen olarak değerlendirilebileceğini ifade eden görüşler de bulunmaktadır¹⁰⁷. Yine Yargıtay'ın, failin çocukla cinsel köleleştirme amacıyla internet üzerinden iletişime geçtiği, çocuğu cinsel davranışlar gerçekleştirmeye, ekran karşısında soyunmaya ve bu görüntüleri kayıt altına almaya ikna ettiği durumları, TCK m. 226/3 uyarınca müstehcen görüntü, yazı veya sözleri içeren ürünlerin üretiminde çocukları kullanma kapsamında değerlendirdiği kararları da bulunmaktadır¹⁰⁸. Zira Yargıtay, cinsel taciz suçunun nitelikli halleri arasında yer alan teşhiri, sanığın kendisini teşhir etmesi olarak yorumlamakta; mağdura resim veya video gösterilmesinin ise müstehcenlik suçunu teşkil edeceğini kabul etmektedir¹⁰⁹. Öğretilerde de aynı görüşten hareketle teşhirin failin kendi cinsel organlarını mağdura göstermesi olarak anlaşılması gerektiği, failin mağdura resim ya da video gösterdiği hallerin müstehcenlik suçuna sebebiyet

105 Veli Özer Özbeğ, *Müstehcenlik Suçu (TCK m. 226)*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2009, s. 167; Aksoy-Retornaz, s. 228.

106 Memiş-Kartal, *Çocukların Cinsel İstismarı*, s. 32, 33.

107 Aksoy-Retornaz, s. 229.

108 Y18CD, T. 28.02.2018, E. 2018/1154, K. 2018/2740; aktaran: Aksoy-Retornaz, s. 229.

109 Yargıtay'ın bu değerlendirmeleri için bkz. Y14CD, T. 04.07.2013, E. 2011/12165, K. 2013/8569. Yargıtay'ın mağdura cep telefonundan cinsel içerikli görüntüleri göstermeyi müstehcenlik suçu kapsamında değerlendirdiği diğer kararları için bkz. Y14CD, T. 09.05.2013, E. 2011/11724, K. 2013/5756.

vereceğine yönelik değerlendirmelerin yapıldığı görülmektedir¹¹⁰. Teşhir için failin kendi vücudunu cinsel amaçlı olarak mağdura göstermesi gerektiği değerlendirmelerine katılmakla birlikte, failin mağdura resim ya da video gösterdiği her durumun müstehcenlik teşkil edeceğine dair Yargıtay ve öğreti değerlendirmelerine katılma imkânı bulunmamaktadır. Buna göre öncelikle bu davranışların müstehcenlik suçu kapsamında mı yoksa cinsel taciz suçu kapsamında mı değerlendirilmesi gerektiği belirlenirken, paylaşımın konusunu teşkil eden içerik göz önünde bulundurulmalıdır. Buna göre müstehcenlik suçunun bir veya beşinci maddesi kapsamında değerlendirme yapılabilmesi için bir müstehcen görüntü, yazı veya sesleri içeren bir “ürünün” varlığına ihtiyaç vardır¹¹¹. Dolayısıyla maddenin uygulama alanı bulabilmesi için çocukla suçun maddi konusunu oluşturmaya elverişli bir ürünün paylaşılmış olması gerekir. Aksi halde örneğin çocukla internet ortamında görüntülü görüşme gerçekleştirilirken aynı odada bulunan diğer iki kişinin o esnada birbirleri üzerinde gerçekleştirdikleri cinsel davranışların çocuğa gösterilmesi veya izlettirilmesi durumunda olduğu gibi, değerlendirmenin TCK’nın 105. maddesi kapsamında cinsel taciz suçuna yönelik olarak yapılması gerektiği düşünülmektedir.

Yine Yargıtay, cep telefonu, bilgisayar, tablet kullanılması durumunda olduğu gibi posta veya elektronik haberleşme araçlarının sağladığı kolaylıktan yararlanmak suretiyle gerçekleştirilen cinsel davranışlar bakımından cinsel taciz suçunun nitelikli halinden hüküm kurulması gerekmele birlikte yazışmalar söz konusu olduğunda önceki uygulamanın bu davranışları müstehcenlik suçu kapsamında değerlendirmek yönünde olduğunu da ifade etmiştir¹¹². Her ne kadar Yargıtay bu halde önceki uygulamaların bu davranışları müstehcenlik suçu kapsamında değerlendirme yönünde olduğunu ifade etse de, bu karardan sonra verilen kararlarda da benzer değerlendirmelerin devam ettirildiği ve çocukla MSN üzerinden sohbet içerisinde iletilen ve çocukla yapılan cinsel içerikli sohbetlerin TCK m. 226/2 uyarınca çocuğa yönelik müstehcenlik suçunu oluşturduğuna, bu davranışların TCK m. 105/1 kapsamında cinsel

110 Taneri, s. 182; Çocuğa pornografik görüntüler izlettirmenin Türk hukukunda müstehcenlik suçu kapsamında değerlendirilirken, Avrupa Konseyi Çocukların Cinsel Sömürü ve İstismara Karşı Korunması Sözleşmesi kapsamında bu davranışların cinsel istismar teşkil ettiği; TCK m. 226’da müstehcenlik suçu karşılığında öngörülen yaptırımın ağırlığı dikkate alındığında, haklarında bu suçtan hüküm kurulan kişilerin çocuklarla temas kurabilecekleri mesleklerde çalışmaya devam edebilme risklerinin bulunduğuna dair değerlendirmeler için bkz. Nuhoglu, s. 298.

111 Suçun hukuki konusunun müstehcen görüntü, yazı veya sözleri içeren ürünler olduğu, bu ürünlerinin şeklinin de madde metninde görüntü, yazı veya söz olarak belirtilmek suretiyle sınırlı olarak sayıldığına dair değerlendirmeler için bkz. Özbek, s. 44.

112 Yargıtay’ın bu değerlendirmesi için bkz. Y14CD, T. 09.10.2012, E. 2011/12573, K. 2012/9706.

taciz olarak değerlendirilmesinin hatalı olduğuna hükmetmiştir. Yargıtay'ın söz konusu sonuca ulaşmasına neden olan değerlendirme, söz konusu içeriğin gönderi metnine yazılmakla “sanal ortamda bir ürün haline getirilmiş” olduğu kabulünden kaynaklanmaktadır¹¹³.

D. Neden Özel Düzenlemeye İhtiyaç Var? veya Sonuç ve Değerlendirme

Günümüzde teknolojinin gelişmesine bağlı olarak yeni iletişim yöntemlerinin ortaya çıkması, şiddetin görünüm şekillerinin de değişmesi ve özellikle online şiddetle mücadele için acil adımların atılması ihtiyacının ortaya çıkması sonucunu doğurmuştur. Zira bazı olaylarda online şiddetin, gerçek bir psikolojik ve cinsel istismara zemin hazırlaması, günümüzde çocuğun vücut bütünlüğü, yaşamı ve cinsel dokunulmazlığı, sadece fiziksel olarak değil, sanal olarak da tehdit altında olması sonucunu doğurmaktadır¹¹⁴. Bu durum da bu tip saldırılarla mücadele edilmesi için özel tedbirlerin alınması ihtiyacını ortaya çıkartmaktadır. Zira bu yeni iletişim yöntemlerinin sağladığı hız ve kolaylık, internet ortamının denetimsizliği ile birleştiğinde ve çevrimiçi köleleştirmenin, çocuk pornografisi gibi genellikle sınır aşan özellikleri dikkate alındığında, devletleri bu konuda yeni yasal düzenlemeler yapma ve uluslararası iş birliği geliştirme mecburiyetinde bırakmaktadır¹¹⁵. Yine bu anlamda ceza hukukunun *ultima ratio* özelliğinden sıyrılarak, *prima ratio* karakteriyle çocuğun korunmasında etkin bir rol üstlenmesi gerekmektedir¹¹⁶. Bu da ancak kanundaki yasal boşlukların tespit edilerek, güncel teknolojik gelişmeler karşısında çocuğun korunmasını önceleyen hükümlere yer verilmesi suretiyle mümkün olabilecektir. Zira Memiş Kartal'ın da isabetle ifade ettiği gibi, “*çocuk istismarı asla taviz verilmemesi gereken, hukuki boşluğu kaldıramayacak bir alandır*”¹¹⁷.

Çocukların çevrimiçi cinsel köleleştirilmesinde, internet ortamının kullanılmasının failere sağladığı kolaylık ve geniş kitlelere zaman ve mekân sınırı olmaksızın minimum maliyetle ulaşma imkânı, cinsel istismara nazaran

113 Yargıtay'ın bu değerlendirmesi için bkz. Y14CD, T. 04.07.2013, E. 2011/12165, K. 2013/8569.

114 Can, s. 117.

115 Prat, Jonas, s. 163; Bu bağlamda Europol, çocuklara karşı işlenen siber suçlarla etkili şekilde mücadele amacıyla Interpol ve Sanal Küresel Görev Gücü (Visual Global Taskforce) ile iş birliğine başlamış ve Europol, 2011 yılında, sanal ortamda çocuklara karşı işlenen cinsel suçlarla mücadele etmek amacıyla bir araya gelen kolluk teşkilatlarının oluşturduğu ve Interpol'ün de içerisinde yer aldığı Sanal Küresel Görev Gücü'nün bir parçası haline gelmiştir. Hui, Xin, Khader, s. 46.

116 Can, s. 117.

117 Memiş-Kartal, *Çocukların Cinsel İstismarı*, s. 2.

faillere çok daha hızlı bir şekilde amaçlarına ulaşma imkânı tanımaktadır¹¹⁸. İnternetin, mağdur çocukla kurulan iletişim esnasında faile gerçek durumu değiştirme ya da saklama imkânı vermesi, çevrimiçi cinsel köleleştirme görünümünü üzerinde belirgin bir etki yaratmaktadır. Bu da failerin, fantezilerini gerçekleştirmelerini ya da gerçekliğe dönüştürmelerini kolaylaştırdığı gibi, internetin sağladığı uzaktan iletişim kurma imkânı, failin aynı anda çok sayıda çocuğa ulaşmasını mümkün kılmaktadır¹¹⁹. Zira 2010 yılında Birleşik Krallık'ta adli kayıtlara geçen tek bir olayda, 29 yaşındaki failin bilgisayarında 460 çocuğun bilgisayar kamerası karşında cinsel davranışlar gerçekleştirirken kaydedilmiş görüntüleri ele geçirilmiştir¹²⁰.

Rıza konusunda, çocuklar açıkça bu fiillere yönelik olarak rızalarının bulunduğunu beyan etmiş olsalar ve hatta faili, partnerleri ya da sevgilileri olarak tanımlasalar da, bu rızaya hukuken geçerlilik tanınıp tanınamayacağı sorusuna çok dikkatli bir şekilde yaklaşılmalıdır. Zira çocuk, bu fiillerin anlamını algılayabilecek duygusal olgunluğa sahip olmayabileceği gibi, içinde yetiştiği koşullara bağlı

118 Hui, Xin, Khader, s. 41.

119 Prat, Jonas, s. 156.

120 Hui, Xin, Khader, s. 41; Türkiye'de de bir okulda çalışan kamu görevlisinin, çalıştığı okulda lise seviyesinde öğrenim görmekte olan 8 kız çocuğuna ait Facebook sosyal medya sayfası üzerinden bu çocuklarla iletişim kurduğu olayda, söz konusu sayfada yapılan cinsel içerikli yazışmalar İstanbul Siber Suçlarla Mücadele Dairesi tarafından yapılan rutin denetim esnasında tespit edilmiş ve yazışma içerikleri kaydedilip yazışmaya katılanların profilleri takip edilmeye başlanmıştır. Şüphelinin evinde ve işyerinde yapılan aramalarda bilgisayarlarına el konulmuş ve yapılan incelemelerde şüphelinin birden fazla hesap üzerinden, cinsel içerikli paylaşımlar yaptığı, iletişim kurduğu çocuklarla cinsel içerikli yazışmalar yaptığı ve cinsel içerikli görüntülerin şüphelinin bilgisayarında kayıtlı olduğu tespit edilmiştir. Bir başka olayda ise FBI tarafından, İstanbul Emniyet Müdürlüğü'ne gönderilen bilgi notu ile, Deep Web üzerinde çocukların cinsel içerikli görüntülerinin İstanbul üzerinden depolandığı bilgisi verilmiştir. İstanbul Emniyet Müdürlüğü tarafından başlatılan araştırma neticesinde bu bilgilerin doğru olduğunun tespit edilmesi üzerine, Deep Web'de depolanan görüntüler izlemeye alınmış, belirtilen adrese erişim sağlanarak görseller üzerinde işlem yapan dört kişinin kimlik ve adres bilgileri tespit edilmiştir. Dört şüphelinin gözaltına alınmış ve adreslerinde ele geçirilen bilgisayarlara el konulmuştur. Bilgisayarlarda yapılan incelemelerde 2'si erkek olmak üzere, toplam 17 çocuğa ait görseller ele geçirilmiştir. Yine yapılan araştırmalarda söz konusu görsellerin genellikle bilgisayar üzerinden kamera ile kaydedildiği ve şüphelinin çocukları bu cinsel içerikli görselleri ailelerine göndermekle tehdit ettiği tespit edilmiştir. Bir diğer olayda ise ABD Ulusal Kayıp ve Sömürülen Çocuklar Merkezi tarafından İstanbul İl Emniyet Müdürlüğü'ne gönderilen raporda, uyuyan bir kız çocuğuna ait müstehcen görüntülerin internet ortamında paylaşıldığı bildirilmiş ve kişinin profil bilgileri paylaşılmıştır. Siber Suçlarla Mücadele Dairesi tarafından yapılan inceleme neticesinde profilin sahte bir isimle oluşturulduğu tespit edilmiş ve bu fotoğrafları sahte hesap üzerinden indirip, kendi hesabı üzerinden paylaşan kişinin konumu tespit edilmiştir. İkametinde yakalanan şüpheli gözaltına alınmış, el konulan bilgisayarlarda yapılan inceleme sonucunda silinen görüntülerin geri getirilmesi suretiyle suçun delillerine ulaşılmıştır. Yine yapılan incelemelerde mağdur çocuğun 15 yaşında olduğu ve şüphelinin sosyal medya üzerinden çocukla tanışarak iletişime geçtiği tespit edilmiştir. Vaka örneklerinin ayrıntıları için bkz. Çalışkan, s. 127 vd.

olarak psikolojik sorunlara da sahip olabilir¹²¹. Rıza ehliyeti bakımından da çocukların yaşı dikkate alınarak bir ayrıma yer verilmesi, yargılamalar sırasında yaşa ilişkin itiraz sayısını artırma riskini de barındırmaktadır. Bu da özellikle çocukların doğum kaydının bulunmadığı örnekler bakımından her somut olay özelinde çocuğun kemik grafisinin çekilmesi, aralarında radyoloji uzmanlarının bulunduğu heyetlerce yaş tespiti istem ve itirazlarının; kanun yolu aşamasında da bu gerekçe ile verilen bozma kararlarının artması ve dolayısıyla yargılamaların uzaması ve çocukların söz konusu işlemler için tekrar tekrar Adli Tıp Kurumlarına ya da hastanelere sevki suretiyle mağduriyetlerinin ve dolayısıyla ikincil örselenmelerinin artması riskini beraberinde getirecektir¹²².

Yine yukarıda ifade edildiği üzere çocuğun cinsel köleleştirmesinin internet ortamıyla sınırlı kaldığı hallerde, failin davranışlarının cinsel taciz suçu kapsamında değerlendirilebileceği düşünülebilirse de TCK m. 105'ten hüküm kurulabilmesi bakımından çocuğa bir defa cinsel içerikli görüntü veya yazının gönderilmesi yeterli iken, çevrimiçi köleleştirmede sürecin haftalar hatta aylara yayıldığı gerçeği dikkate alındığında faille ilgili olarak sadece cinsel taciz suçundan hüküm kurulması da fiilin haksızlık içeriğini karşılamak bakımından yetersiz kalabilecektir. Bu nedenle çevrimiçi cinsel köleleştirmede olduğu gibi davranışın sürece yayıldığı haller bakımından bu durumun cezanın ağırlaştırılmasını gerektiren bir nitelikli hal olarak maddeye eklenmesi, hem fiilin haksızlık içeriğinin karşılanması hem de benzer olaylarda kimi hallerde cinsel taciz suçundan kimi hallerde ise müstehcenlik suçundan hüküm kurulduğu dikkate alındığında uygulama farklılıklarının ortadan kaldırılması noktasında çok daha yerinde olacaktır¹²³.

121 Prat, Jonas, s. 157.

122 Taneri, s. 98, 260; Yargıtay kararına konu olayda da Yargıtay, "Resmi bir kurumda doğup doğmadığı dosya kapsamından anlaşılmayan mağdurenin soruşturma aşamasında 15 yaşında olduğunu beyan etmesi ve doğumundan yaklaşık 4 yıl sonra nüfusa tescil edilmesi karşısında, suç niteliğine etkisi nazara alınarak öncelikle resmi bir kurumda doğup doğmadığının araştırılıp, doğmadığının tespit edilmesi halinde mağdurenin yaş tespitine esas olacak şekilde kemik grafileri çekirilip tam teşekküllü bir hastaneden içinde radyoloji uzmanının da bulunduğu sağlık kurulundan rapor alınması, duraksama halinde Adli Tıp Kurumundan görüş alınarak gerçek yaşının bilimsel şekilde saptanmasından sonra suç niteliğinin ve sanığın hukuki durumunun tayin ve takdiri gerektiğinin gözetilmemesi..." Y14CD, T. 10.11.2014, E. 2013/2479, K. 2014/12394. Yargıtay'ın benzer değerlendirmeleri için bkz. Y14CD, T. 11.11.2014, E. 2013/1289, K. 2014/12498; Y14CD, T. 06.11.2014, E. 2013/305, K. 2014/12306; Y14CD, T. 01.12.2011, E. 2011/569, K. 2011/4492. Mahkemelerin bu konuda yaptırılan bilirkişi incelemeleri esnasında heyetlerde mutlaka radyoloji uzmanının bulunmasını aradıklarına, heyetlerde bu ihtisas alanında uzman hekim olmadığı hallerde yeniden inceleme talep edildiğine, aksi halde verilen kararların Yargıtay tarafından bozulduğuna dair tespitler için bkz. Memiş-Kartal, *Çocukların Cinsel İstismarı*, s. 155.

123 Çocukların çevrimiçi cinsel köleleştirilmesinin cinsel taciz kapsamında değerlendirilmek yerine, bağımsız bir suç olarak düzenlenmesi gerektiğine dair değerlendirmeler için bkz. Aksoy-Retornaz, s. 231.

Öte yandan yukarıda ayrıntılı şekilde değerlendirildiği üzere Avrupa Konseyi Çocukların Cinsel Sömürü ve İstismara Karşı Korunması Sözleşmesi'nin 23. maddesi uyarınca bir yetişkinin, bir çocuğa, bilgi ve iletişim teknolojileri yoluyla, çocuk pornografisi üretimi veya çocukla cinsel faaliyette bulunmak amacıyla kasten buluşma teklifinde bulunmasını, bu teklifi takiben buluşmayla sonuçlanacak bir icra hareketinin gerçekleşmesi halinde, bu davranışı suç olarak düzenlemek için gerekli yasal ve diğer tedbirleri alma yükümlülüğü yüklemekle birlikte, Türk hukukunda bu tip bir açık düzenlemeye yer verilmediği görülmektedir. Bu yönüyle çocukla gerçek hayat buluşmasını temin için internet ortamında kurulan iletişimin ve internet ortamında iletilen buluşma tekliflerinin, hazırlık hareketi olarak değerlendirilerek cezasız kalması riski de bulunmaktadır¹²⁴.

Sosyal medya platformlarında ifade özgürlüğü ile kullanıcıların, istismardan, hakaretten ve tehditten korunması aynı anda karşılanması gereken ve çatışan zorunluluklar olduğundan, sosyal medya platformları üzerinden işlenen suçları otomatik olarak tespit eden sistemler kurulması güçlük arz etmektedir. Sosyal medya platformu sayısının her geçen gün artması ve platformlar üzerinden işlenen suçların çeşitlenmesi, bu görevi daha da güçleştirmektedir. Kaldı ki sosyal medya platformlarının sohbet odalarını ya da doğrudan mesaj altyapılarını kullanarak hedef çocuklarla iletişime geçen cinsel suç faillerinin tespiti, bu platformların iletişimin gizliliği politikaları nedeniyle de zordur¹²⁵. Bu doğrultuda özellikle çocukları hedef alan cinsel suçlarla mücadele etmek amacıyla gerçekleştirilen çalışmalarda kullanılan verilerin çoğu, kısaca PJ olarak kısaltılan Perverted Justice Foundation tarafından sağlanmaktadır. PJ, mağdurlarını sohbet odalarında arayan cinsel suç faillerini ve potansiyel pedofilleri tespit eden ve kınayan bir sivil toplum kuruluşudur. Kuruluş, “*sözde (sahte/yalancı/görünüşte)-mağdur*” (*pseudo-victim*) da denilen potansiyel mağdur çocuklar gibi davranmak üzere gönüllü yetişkinleri işe almakta ve onlara eğitim vermekte, bu kişilerle iletişime geçen ve saldırgan olduğundan şüphelenilen kişileri de kullandıkları saldırgan dile bağlı olarak kolluk kuvvetlerine ihbar etmektedir¹²⁶.

1995 yılında ABD’de İletişim Adabı Kanunu (Communication Decency Act) ile müstehcen, iffetsiz, şehvetli, kirli, aşırı şiddet içeren, hakaretimiz ya da başka

124 Nuhoğlu, s. 300.

125 Bu zorluğun sadece sosyal medya platformları açısından değil, kolluk kuvvetleri açısından da karşılaşılan bir sorun olduğu zira kolluk kuvvetlerinin de kamuyu koruma ile kişilerin özel hayatlarının gizliliğine müdahale etmeme arasında bir denge gözetmek durumunda kaldıklarına, bunun da faillere demokratik toplumun sağladığı hak ve özgürlüklerden yararlanarak davranışlarını devam ettirme imkânı tanıdığına dair değerlendirmeler için bkz. Hui, Xin, Khader, s. 46 vd.

126 Mladenovic, Osmjanski, Stankovic, s. 1-2.

bir şekilde itiraz edilebilir içeriğe sahip olan materyallerin kısıtlanmasına imkân tanınmıştır. Yine söz konusu düzenleme ile “İtiraz edilebilir/Uygunsuz İçerik” (Objectionable Content) kısaca OC kavramı, “*cinsel içerikli, intihara özendirici ya da şiddet içeren metinler*”, “*pornografi, uyuşturucu, silah, kumar, şiddet, nefret ve zorbalık*” ve “*nefret söylemi*” karşılığı olarak kullanılmaktadır. Örneğin, Facebook bu kavramı, sadece nefret söylemi karşılığı olarak değil, aynı zamanda zorbalık, köleleştirme ve hakaret içeren saldırgan-mağdur ilişkilerini tanımlamak için de kullanılmaktadır. OC’nin çok çeşitli türleri olduğundan, karmaşık bir problem olan OC türlerini takip eden, tespit eden, tahmin eden ve OC’nin etkilerini hafifleten tek bir sistem geliştirilmesi şu aşamaya kadar mümkün olamamıştır¹²⁷. Bu konuda araştırmacıların yaşadığı en büyük ortak/temel güçlük, fail-mağdur ilişkisini gösteren gerçek verilerin yokluğundan kaynaklanmaktadır. Zira yukarıda da ifade edildiği üzere, taraflar arasındaki iletişim içeriklerine haberleşmenin ya da özel hayatın gizliliği gerekçeleriyle ulaşılması mümkün olmamakta; bu konuda araştırmacıların yararlandıkları veriler, kolluk kuvvetlerinin ya da gönüllülerin mağdur çocuklar gibi davrandıkları iletişim içeriklerinden elde edilmektedir. Ancak “*fail - gönüllü*” ya da “*fail – sözde (sahte/yalancı/görünüşte) mağdur*” iletişimi olarak isimlendirilen bu iletişimlerden elde edilen içeriklerin gerçek fail-mağdur iletişimi ile benzerliğinin tam olarak belirlenebilmesi mümkün olmamaktadır, zira gerçek-fail mağdur iletişimine dair veriler mevcut değildir¹²⁸. Bu noktada etkili bir otomatik tespit sisteminin geliştirilmesi bakımından karşılaşılan bir diğer zorluk da, diğer OC türlerinden farklı olarak failin saldırgan bir dil yerine, dostane ve yumuşak bir üslup kullanmasından kaynaklanmaktadır¹²⁹. Zira çevrimiçi köleleştirme, genellikle uzun soluklu bir süreç olduğundan, failer çocukla iletişime başlarken çok kibar, sağduyulu ve çekici bir dil kullanmaktadırlar. Bu dil nedeniyle iletişimin bu ilk aşamalarında taraflar arasında bir fail- mağdur ilişkisi olduğunu belirleyebilmek ya da bu aşamayı fail-mağdur iletişimi olarak nitelendirmek dahi güçtür¹³⁰. Bununla birlikte iletişimin ya da ilişkinin cinselleştirilmesi aşamasında fail, çocukla cinsel

127 Mladenovic, Osmjanski, Stankovic, s. 1:4.

128 İnternet ortamda çocuklara karşı işlenen siber zorbalık gibi bazı suç tiplerinde, Japonya gibi bazı ülkelerin adli makamlarının verileri paylaştıkları örnekler olmakla birlikte, her ülkenin adli makamları bakımından bu verilere ulaşmak mümkün olmadığından, veri bankalarının oluşturulmasında gönüllülerden elde edilen verilerden yararlanılmaya devam edildiğine dair değerlendirmeler için bkz. Mladenovic, Osmjanski, Stankovic, s. 1:14.

129 Mladenovic, Osmjanski, Stankovic, s. 1:5.

130 Bu aşamada fail ile çocuk arasındaki iletişimin iki yetişkinin iletişimine benzemesi ya da daha masumane bir şekilde başlayıp, hedefe ulaşılıncaya kadar farklı aşamalardan geçen bir süreç olması nedeniyle tespitinin güçlük arz ettiğine dair değerlendirmeler için bkz. Aksoy-Returnaz, s. 214.

içerikli bir iletişim kurmaya başladığından ve cinsel konular taraflar arasındaki iletişimin içerisine dahil edildiğinden, metin madenciliği yöntemi (*text mining techniques*) kullanılmak suretiyle failleri belirleyebilecek yapay zekâ sistemlerinin bu aşamadan itibaren kullanılabilmesi de ifade edilmektedir¹³¹. Benzer şekilde sürecin içerisine baskı ya da şantajın girdiği örneklerde de sistem üzerinden belirleme işleminin yapılabileceği ifade edilmektedir¹³². Bununla birlikte fail ile çocuk arasında gerçekleşen iletişim sırasında bilerek ya da bilmeyerek yapılan yazım yanlışları, kullanılan resmi ya da resmi olmayan kısaltmalar, argo kelimeler; kasti kelime tekrarları, harf atlamaları ve dengeli bilgiler içermeyen veri bankalarına dayanılarak geliştirilen özellikle de anahtar kelime taramasına dayalı yazılımlar, bu anahtar kelimelerin geçmediği içeriklerin atlanması suretiyle hatalı negatif; anahtar kelime geçmekle birlikte aslında çevrimiçi köleleştirme olmayan bir içeriğin denetime takılması suretiyle hatalı pozitif; anahtar kelimenin bir kısaltma ile değiştirilmesi halinde içeriğin atlanması ve anahtar kelime tanımlanmasının ardından süreç içerisinde yeni anahtar kelimelerin gelişmesinin mümkün olması ihtimalleri dikkate alındığında sürecin tespiti noktasında ciddi riskler barındırmaktadır¹³³.

Yine yukarıda çevrimiçi köleleştirmenin aşamaları bakımından yapılan farklı değerlendirmeler dikkate alındığında, aşama ve alt aşama sayısının artması, bu fiillerin otomatik tespiti için geliştirilmesi gereken sistemin karmaşıklaşması sonucunu doğurduğundan, bu doğrultuda sağlıklı bir şekilde çalışan sistemin geliştirilmesini de güçleştirmektedirler. Bu doğrultuda McGhee ve meslektaşları tarafından Olson'un modelini temel alan üç aşamalı bir sistem/tanım geliştirilmesi önerisi getirilmektedir. Buna göre bir fiilin çevrimiçi köleleştirme kapsamında değerlendirilebilmesi için, 1. Kişisel bilgilerin değiş tokuş edilmesi, 2. Köleleştirme ve 3. Yaklaşma olmak üzere üç aşamanın karşılanması gerekmektedir. Bununla birlikte bu üç aşamaya saldırgan olmayan iletişim aşamasının eklenmesi de mümkündür. Dolayısıyla sistemin geliştirilmesi aşamasında bu kategorileri dikkate alan bir metin sınıflandırıcısının (*text classifiers*) kullanılması gerektiği ifade edilmektedir. Bununla birlikte bazı yazarlar da sorunun iki göreve ayrılmak suretiyle çözülebileceği görüşündedirler. Buna göre; bu görevlerden birincisi bir sohbet odası iletişiminin potansiyel saldırgan davranışa dair bir şüphe uyandırıp uyandırmadığını belirlemek; ikincisi de saldırganın mesajlarını tespit etmektir¹³⁴.

131 Mladenovic, Osmjnaski, Stankovic, s. 1: 12 vd.

132 Mladenovic, Osmjanski, Stankovic, s. 1:27.

133 Mladenovic, Osmjnaski, Stankovic, s. 1:16, 1:17.

134 Mladenovic, Osmjanski, Stankovic, s. 1:12.

Çevrimiçi köleleştirme vakalarını otomatik olarak tespit eden bir sistemin geliştirilmesinde yaşanan bir diğer zorluk da sistemin kodlanmasının belli bir dile dayanmasından kaynaklanmaktadır. Bu alanda yapılan iki önemli saha araştırmasına göre, iletişim içerik bilgisi, otomatik tespit sisteminin geliştirilmesinde en önemli aşamayı oluşturmaktadır. Bu bağlamda sosyal medyadan elde edilen sanal veriler, farklı değerlere sahip olmakla birlikte, kullanıcıların anonim olması ya da bu platformlardaki paylaşımların kolaylıkla silinebilmesi, değiştirilebilmesi ve benzer şekilde yeni profillerin oluşturulabilmesi nedeniyle güvenilir değildir. Yine çevrimiçi köleleştirmeyi otomatik olarak tespit etmek için geliştirilen sistemler, diğer dillerde veri setleri eksik olduğundan ağırlıklı olarak İngilizce verilere dayanmaktadır¹³⁵. Bu da farklı dillerde gerçekleştirilen çevrimiçi köleleştirme süreçlerinin tespitinde güvenilir veri seti eksikliğine ve dolayısıyla büyük bir araştırma gücüne neden olmaktadır¹³⁶. Etkili bir otomatik tespit sisteminin geliştirilebilmesi için iletişim içerik bilgilerinin farklı dillerde kullanılmış kelimelerin yanında, sohbetlerde kullanılan kısaltmalar, sanal argo ve emojileri de takip edebilmesi gerekmektedir¹³⁷. Bu da sürecin bir başka zorluğunu oluşturmaktadır.

Öte yandan çevrimiçi cinsel köleleştirme sürecine dair, adli güçler dahil toplum genelindeki farkındalık azlığı süreçle mücadeleyi zorlaştıran bir diğer unsurdur. Zira çevrimiçi cinsel köleleştirme vakaları nadiren bildirildiği gibi¹³⁸, bildirildiği sınırlı sayıda örnekte de fiilin ağırlığı ya da yaygınlığı tespit edilememekte ya da hafife alınmaktadır. Bu da söz konusu fiillerle mücadele konusunda etkili yasal düzenleme yokluğunun bir sonucudur. Zira bu konuda bağımsız yasal düzenlemeye ihtiyaç olduğu yukarıda da ayrıntılı şekilde aktarıldığı üzere uluslararası sözleşmelere yansımış olsa da, bu doğrultuda adım atarak iç hukuklarında bu fiillerle mücadele amacıyla yasal düzenlemeler getiren ülke sayısı oldukça azdır. Kaldı ki bu yasal düzenlemelerin yeterliliği ve etkililiği de uluslararası literatürde tartışma konusudur. Bu bağlamda dile

135 İtiraz edilebilir içerik konusunda 158 farklı dilde araştırma gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmaların üçte ikilik kısmı İngilizce içerik üzerinden yapılırken, diğer baskın diller %4.43 ile Almanca ve %3.80 ile İtalyanca'dır. Arapça, Hollandaca, Portekizce ve İspanyolca %2.53 ağırlığa sahiptir. Türkçe ise Fransızca, Hinduca ve Japonca ile birlikte %1.27 ile daha az ağırlığa sahip diller arasındadır. Diğer diller ise yüzde birden az oranda gerçekleştirilmiştir. Çevrimiçi köleleştirme konusunda yapılan araştırmalarda da İngilizce %62.50 ile baskın dil konumundadır; diğer dillerde yürütülen araştırmalar ise yukarıda aktarılan verilere yakın ağırlıktadır. Bu veriler için bkz. Mladenovic, Osmjanski, Stankovic, s. 1:19 vd.

136 Mladenovic, Osmjanski, Stankovic, s. 1:28.

137 Mladenovic, Osmjanski, Stankovic, s. 1:20.

138 Türkiye'de yapılan araştırmalar, çocuk istismarının, "istismar sırasında çocuk fiziksel olarak zarar görmüş ise" tespit edilebildiğini ortaya koymaktadır. Aktepe'nin 2009 tarihli araştırmasının sonuçları için bkz. Çalışkan, s. 128.

getirilmesi gereken bir diğer sorun da, ülkeler bu konuda iç hukuklarında yasal düzenlemelere yer verseler dahi, bunun suçla mücadele bakımından etkili ve yeterli olup olmayacağı noktasında karşımıza çıkmaktadır. Zira internet ortamının coğrafi sınırlarla bağlı olmayan yapısının aksine, kolluk güçleri ve mahkemeler, kendi ülkelerinin egemenlik alanları ile sınırlı bir güce sahiptirler. Bu da delil toplama ve yargılama konusunda ciddi sorunlarla karşılaşılmasına sebebiyet vermektedir. Yine suçun delillerinin dijital ortamda olması ve bu delillerin kolaylıkla yok edilebilmesinin yanında değiştirilebilmesinin mümkün olması nedeniyle dijital delillerin güvenilirliği konusunda ortaya çıkan tartışmalar ve faillerin kimliklerinin belirlenmesinde yaşanan güçlükler bu aşamada suçla mücadele konusunda yaşanan diğer sorunları oluşturmaktadır¹³⁹. Bu doğrultuda çevrimiçi cinsel köleleştirme süreci ile etkili şekilde mücadele edilebilmesi ve sözü edilen zorlukların bir nebze de olsa aşılabilmesi noktasında, Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nin de öngördüğü doğrultuda, eğitim, sağlık sektörleri, sosyal hizmetler, kolluk kuvvetleri ve yargı teşkilatı arasında iş birliğinin sağlanması; bu anlamda aileden başlayarak çocukla temas halinde olan yetişkinlerin ve elbette çocukların kendilerinin sürece ve karşı karşıya oldukları risklere dair farkındalıklarının artırılması suretiyle adeta bir önleme alanının yaratılması yoluna gidilmelidir¹⁴⁰.

---

139 Hui, Xin, Khader, s. 41, 46.

140 Benzer değerlendirmeler ve çocukların mağduru olduğu cinsel suçlarla etkili şekilde mücadele noktasında getirilen diğer çözüm önerileri için bkz. Ataç, s. 138 vd.

KAYNAKLAR

- Aksoy-Returnaz, Eylem, “Online Solicitation of Children for Sexual Purposes (Cyber Grooming) from the Turkish Legal Perspective”, *Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi – Journal of Criminal Law and Criminology*, Cilt 10, Sayı 1, 2022, ss. 211-233.
- Artuk, Emin; Gökçen, Ahmet; Alşahin, Emin; Çakır, Kerim, *Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 19. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2021.
- Artuk, Emin; Gökçen, Ahmet; Alşahin, Emin; Çakır, Kerim, *Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 22. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2024.
- Ataç, Selcen, “Cinsel İstismar ve Reşit Olmayanla Cinsel İlişkiye Girme Suçu”, Ed. Nur Centel, *Ceza Hukukunda Kadının Şiddete Karşı Korunması*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2013, ss. 111-141.
- Bayraktar, Köksal; Kurt, Gülşah, “Cinsel Taciz”, *Ceza Özel Hukuku, Cilt II, Kişilere Karşı Suçlar*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017, ss. 555-580.
- Bostancı-Bozbayındır, Gülşah, “Çocukların Cinsel İstismarı”, *Özel Ceza Hukuku, Cilt II, Kişilere Karşı Suçlar*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017, ss. 491-536.
- Can, Neslihan, “Çocuğun Sanal Cinsel İstismarı”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, Yıl 13, Sayı 50, Nisan 2022, ss. 115-138.
- Çalışkan, Mustafa, “Toplum ve Suç Araştırmalarında Sınırları Aşan Bir Suç: ‘Çevrimiçi Çocuk İstismarı’ ve Bu Suça Karşı Alınabilecek Önlemler”, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 61, 2019, ss. 122-131.
- Duysak, Merve, “Legal Developments as to ‘Cyber Grooming’ Actions from the Lanzarote Convention to Now”, *Athens Journal of Law*, Cilt 9, Sayı 4, 2023, ss. 597-610.
- Elverdi-Tuna, Gülbike Nilay, *Ceza Hukuku Boyutuyla Çocukların Çevrimiçi Cinsel İstismarı*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, 2021.
- Hui, Li; Xin, Chew Wei; Khader, Majeed, “Understanding the Behavioral Aspects of Cyber Sexual Grooming: Implications for Law Enforcement”, *International Journal of Police Science & Management*, Cilt 17, Sayı 1, 2015, ss. 40-49.
- Koca, Mahmut; Üzülmöz, İlhan, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 9. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2023.
- Memiş-Kartal, Pınar, *Türk Ceza Hukuku’nda Çocukların Cinsel İstismarı*, Der Yayınları, İstanbul, 2014.
- Memiş-Kartal, Pınar, “Reşit Olmayanla Cinsel İlişki”, *Özel Ceza Hukuku, Cilt II, Kişilere Karşı Suçlar*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017, ss. 537-554.
- Mladenovic, Miljana; Osmjanski, Vera; Stankovic, Stasa Vujicic, “Cyber-Agression, Cyberbullying and Cyber-Grooming: A Suvey and Research Challenges”, *ACM Computing Surveys*, Cilt 54, Sayı 1, Aralık 2020, ss. 1:1-1:42.
- Mohan, S. Chandra; Yingqi, Lee, “Sexual Grooming as Offence in Singapore”, *Singapore Academy of Law Journal*, Cilt 32, Sayı 1, 2020, ss. 96-123.
- Nuhoglu, Ayşe, “Avrupa Konseyi Çocukların Cinsel Sömürü ve İstismara Karşı Korunması Sözleşmesi ve Türk Hukuku”, *Köksal Bayraktar’a Armağan, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 1, Sayı 1, 2010, ss. 288-300.
- Özbek, Veli Özer, *Müstehcenlik Suçu* (TCK m. 226), Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2009.
- Özbek, Veli Özer; Doğan, Koray; Bacaksız, Pınar, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 18. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2023.

- Prat, Sébastien; Jonas, Carol, “Sexual, Physical and Psychological Agression Linked to New Means of Communication: Child Pornography, Cyber-Grooming and Cyber-Bullying”, Ed. Keith V. Bletzer, *Assaults*, Nova Science Publishers, 2013.
- *Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council Laying Down Rules to Prevent and Combat Child Sexual Abuse*, 2022/0155 (COD), COM (2022) 209 Final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52022PC0209>, (24.09.2025).
- Saygılar - Kırt, Yasemin F., “5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu’nda Cinsel Taciz Suçu”, Ed. Nur Centel, *Ceza Hukukunda Kadının Şiddete Karşı Korunması*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2013, ss. 143-156.
- Taneri, Gökhan, *Cinsel Suçlara İlişkin Yargıtay Değerlendirmeleri*, 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2021.
- Tezcan, Durmuş; Erdem, Mustafa Ruhan; Önok, Murat, *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*, 22. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2024.
- *The Rio de Janeiro Declaration and Call for Action to Prevent and Stop Sexual Exploitation of Children and Adolescents*, A.13, III World Congress Against Sexual Exploitation of Children and Adolescents, Rio de Janeiro, Brazil, 25-28 November 2008, <https://www.mofa.go.jp/policy/human/child/congresso811-d.pdf> (08.05.2025).
- Toroslu, Nevzat; Toroslu, Haluk, *Ceza Hukuku Özel Kısım*, 12. Baskı, Savaş Yayınevi, Ankara, 2024.
- *TÜİK Çocuklarda Bilgi Teknolojileri Kullanım Araştırması*, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Cocuklarda-Bilisim-Teknolojileri-Kullanim-Arastirmasi-2024-53638> (25.07.2025).
- *We Are Social 2025*, <https://wearesocial.com/wp-content/uploads/2025/02/GDR-2025-v2.pdf> (25.07.2025).
- Wirotioto, Ali Johardi, “Criminal Responsibility of Child Cyber Grooming Perpetrators as a Form of Child Sexual Abuse on Social Media”, *International Journal of Social Service and Research (IJSSR)*, Cilt 3, Sayı 5, Mayıs 2023, ss. 1137-1141.

